

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Πρόληψη & καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Anti-Money Laundering): Οι ενέργειες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τη συμμόρφωσή τους στο νέο κανονιστικό πλαίσιο και ειδικότερα η πρακτική των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer (KYC)» και η μέτρηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πρακτικής.

ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Δημήτριος Παπάς

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Δρ Χρήστος Π. Νούνης

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Μάιος, 2015

Περιεχόμενα

Σελίδα

Περίληψη (στην Ελληνική)	5
Abstract	7
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 2: Οικονομικό Έγκλημα και “Money Laundering”	12
2.1. Γενικά.....	12
2.2. Περιγραφή & χαρακτηριστικά ΞΧ & ΧΤ	12
2.2.1. Ορισμοί.....	12
2.2.2. Διαφορές Ξεπλύματος Χρήματος (ΞΧ) και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (ΧΤ).....	15
2.3. Εγκληματικές δραστηριότητες – βασικά αδικήματα	18
2.4. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	20
2.5. Στάδια & τεχνικές	21
2.5.1. Πρώτο στάδιο: Τοποθέτηση (placement stage)	21
2.5.2. Δεύτερο στάδιο: Διαστρωμάτωση (layering stage)	22
2.5.3. Τρίτο στάδιο: Ενσωμάτωση/Συγκέντρωση (Integration)	22
2.6. Κίνδυνοι για την Τράπεζα ή το Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό	23
2.6.1. Κίνδυνος Φήμης.....	23
2.6.2. Λειτουργικός κίνδυνος.....	24
2.6.3. Νομικός κίνδυνος.....	24
2.7. Στατιστικά στοιχεία	24
3.1. Θεσμικό Πλαίσιο	27

3.2. Διεθνείς φορείς αρμόδιοι για την πρόληψη από ΞΧ & ΧΤ	27
3.3. Διεθνείς Συμβάσεις & Κανονισμοί.....	31
3.4. Εφαρμογή του Θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα.....	33
3.5. Συμπέρασμα.....	40
Κεφάλαιο 4: Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.....	42
4.1. Συνοπτική παρουσίαση των υποχρεώσεων των ελληνικών τραπεζών	42
4.2. Αποδοχή πελατών	42
4.2.1. Η αρχή «Γνώρισε τον πελάτη σου».....	42
4.2.2. Η έννοια της «Δέουσας επιμέλειας».....	45
4.2.3. Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας & πιστοποίηση ταυτότητας πελατών	45
4.3. Κατηγοριοποίηση πελατών.....	46
4.3.1. Αξιολόγηση με βάση τον κίνδυνο (Risk based approach).....	46
4.3.2. Η εφαρμογή «Δέουσας επιμέλειας» με βάση τον κίνδυνο	51
4.4. Παρακολούθηση & αξιολόγηση πελατειακής σχέσης και συναλλαγών πελατών (monitoring).....	52
4.5. Τραπεζικό απόρρητο & ΞΧ/ΧΤ.....	53
4.6. Προβλεπόμενες κυρώσεις.....	54
Κεφάλαιο 5: Εμπειρική μελέτη.....	56
5.1. Γενικά – Συνοπτική επισκόπηση των υποχρεώσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά το KYC	56
5.2. Μεθοδολογία της Εμπειρικής Έρευνας	59
5.3. Μεθοδολογικά και δειγματοληπτικά στοιχεία της μελέτης.....	60

5.4. Παρουσίαση ευρημάτων της έρευνας.....	61
5.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις της εμπειρικής έρευνας	68
6.1. Συμπεράσματα	71
6.2. Προτάσεις	72
6.3. Θέματα για επιπλέον διερεύνηση	73
7. Βιβλιογραφία	75

Περίληψη (στην Ελληνική)

Σκοπός της εν λόγω μεταπτυχιακής διατριβής είναι η παρουσίαση των ενεργειών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τη συμμόρφωσή τους στο νέο κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ΕΧ) και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΧΤ) και ειδικότερα η πρακτική που έχουν υιοθετήσει για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC) και η μέτρηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πρακτικής. Μέσα από μια σύντομη παρουσίαση των εννοιών και της διαδικασίας του ΕΧ & ΧΤ, τι ακριβώς είναι, γιατί γίνεται και ποιά είναι τα στάδια και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται, καθώς και του ρόλου των Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών στην αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, στη συνέχεια πραγματοποιείται αναφορά στο ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο και παρουσιάζεται η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για την αντιμετώπιση του φαινομένου, ενώ πραγματοποιείται αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των ενεργειών τους και παρατίθενται προτάσεις για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης.

Η παρούσα διατριβή αναλύει το φαινόμενο, παραθέτει το διεθνές και ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο και δίδει συνοπτικά στοιχεία της ελληνικής τραπεζικής πρακτικής για το εν λόγω θέμα. Ειδικότερα, την τελευταία δεκαετία υπάρχουν σαφείς ενδείξεις για τη βούληση των αρμόδιων αρχών για τον περιορισμό του φαινομένου, με εντατικοποίηση των ενεργειών ιδίως κατά την τελευταία τριετία. Στο πλαίσιο των υποχρεώσεών τους, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν σε έλεγχο αναγνώρισης και πιστοποίησης της ταυτότητας των πελατών, εφαρμόζουν την αρχή «Know Your Customer» (KYC), με βάση τον εκτιμώμενο κίνδυνο, εγκαθιστούν πληροφοριακά συστήματα, εκπαιδεύουν και επιμορφώνουν το προσωπικό. Τα παραπάνω αντικατοπτρίζονται και από τα ευρήματα της εμπειρικής έρευνας της παρούσας διατριβής. Η εμπειρική μελέτη παρουσιάζει την τάση εντατικοποίησης της πιστής εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου στην Ελλάδα, όπου τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δαπανούν σημαντικά ποσά για τον περιορισμό του φαινομένου και την προστασία τους από την έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων θετικό παράγοντα αποτελεί και η ολοένα μεγαλύτερη

συνεργασία των πελατών και η προσκόμιση/παράθεση από μέρους τους όλων των αναγκαίων πληροφοριών. Ενέργειες οι οποίες δύναται να εντατικοποιήσουν περισσότερο τις προσπάθειες των αρμοδίων για τον περιορισμό του φαινομένου, καθώς και να κάνουν αποτελεσματικότερη την κοινή προσπάθεια όλων για τη διαχείριση του κινδύνου για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από το ΞΧ και τη ΧΤ, είναι η σαφής πολιτική βούληση και μεγαλύτερη ενασχόληση των αρμόδιων αρχών με το θέμα του ΞΧ και της ΧΤ, η θέσπιση αυστηρότερων ποινών και η άμεση απονομή δικαιοσύνης, ο περιορισμός των συναλλαγών με μετρητά ή/και των συναλλαγών που βοηθούν το συναλλασσόμενο να αποκρύψει την προέλευση του χρήματος, η συνεργασία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την ομοιογενοποίηση των ερωτηματολογίων για τη διαμόρφωση του οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ και η χρήση εφαρμογών λογισμικού (scorecard) για τη διαχείριση του κινδύνου του πελάτη, καθώς και η μεγαλύτερη έμφαση στην εκπαίδευση των υπαλλήλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ειδικά αυτών που εργάζονται σε σημεία του δικτύου και έρχονται σε επικοινωνία με πελάτες.

Abstract

The purpose of this master thesis is to present the activities of credit institutions for their compliance to the new regulatory framework for the prevention and combating of anti-money laundering (AML) and terrorist financing (CFT), particularly the practice which they have adopted for applying the principle «Know Your Customer» and measure the effectiveness of this practice. Through a short presentation of the term and the process of AML & CFT, it's definition, why it is done and what are the stages and techniques used, and the role of international and regional organizations in dealing with money laundering, reference is made to Greek regulatory framework and then presents the practice of the Greek banks to tackle the phenomenon, carried out assessment of the effectiveness of their actions while out and proposals for improving the existing situation.

This thesis analyzes the phenomenon, cites international and Greek regulatory framework and provides summary data of Greek banking practice for that matter. In particular, the last decade there is clear evidence of the willingness of the competent authorities to limit the phenomenon by improving operations in the last three years. Credit institutions, as part of their obligations check the identification and authentication of customers and apply the principle "Know Your Customer" (KYC), based on the estimated risk, establish adequate information systems, training and educating staff. The above is reflected by the findings of the empirical research of this thesis. The empirical study shows the trend intensifying in the faithful implementation of the regulatory framework in Greece, where credit institutions spend substantial amounts to reduce the phenomenon and protect them from exposure to this risk. In the majority of cases, a positive factor is the ever greater cooperation between clients and the quotation from their part of the information required. Actions which may intensify further the efforts of those responsible for the limitation of the phenomenon and make more effective the joint effort of all the management of risk to credit institutions from AML and CFT, is a clear political will and greater involvement the competent authorities in the matter of AML and CFT, stricter penalties and immediate justice, limiting cash transactions and / or transactions that help the trader to conceal the origin of money, cooperation of credit institutions to homogenise questionnaires to configure the transactional profiles and implementation of software applications

(scorecard) to manage customer risk and a greater emphasis on training of staff of financial institutions, especially those working at the network points and come in contact with customers.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, η χωρίς περιορισμούς δυνατότητα μεταφοράς κεφαλαίων ανά τον κόσμο, οι τεχνολογικές εξελίξεις που διευκολύνουν και απλοποιούν την πραγματοποίηση συναλλαγών και επενδύσεων παγκοσμίως, καθώς και οι διαφορές στο νομικό πλαίσιο ορισμένων χωρών που παρέχουν επιπλέον διευκολύνσεις στη λειτουργία των εταιριών και στην πραγματοποίηση συναλλαγών, έχουν οδηγήσει στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος και έχουν προσφέρει γόνιμο έδαφος για τη διαμόρφωση νέων μέσων, τρόπων και μεθόδων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΞΧ) και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΧΤ). Το οργανωμένο έγκλημα με τη μορφή του ΞΧ και της ΧΤ, πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που επιφέρει, αποτελεί μια διαρκή απειλή για το κύρος και την αξιοπιστία του διεθνούς, αλλά και του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το τελευταίο, στην προσπάθειά του να περιορίσει όσο το δυνατό περισσότερο το εν λόγω φαινόμενο, έχει προβεί σε συγκεκριμένα μέτρα, τα οποία με τη χρήση της τεχνολογίας, προσπαθούν να εφαρμόσουν το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, με τρόπο απλό και κατανοητό, προστατεύοντας το κύρος και τη φήμη του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και συμμορφούμενο με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία για την κάθε τράπεζα και τους εργαζόμενους σε αυτήν.

Η σύνδεση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την ελληνική οικονομία, η ταύτιση της αναποτελεσματικότητας των φορολογικών μέτρων με την παραοικονομία και τις παράνομες δραστηριότητες, καθιστούν επιτακτική την ενδελεχή έρευνα για τον τρόπο που πραγματοποιείται η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, προκειμένου να αναγνωριστούν παράμετροι προς βελτίωση για την εξάλειψη του φαινομένου. Κύριο σημείο στην όλη διαδικασία αποτελεί η «εικόνα» που έχουν οι τράπεζες για τους πελάτες τους, το οικονομικό και συναλλακτικό προφίλ των πελατών τους και η δυνατότητα των τραπεζών να εντοπίζουν άμεσα κάθε απόκλιση των συναλλαγών του πελάτη από το προφίλ του, την οποία στη συνέχεια, μέσω συγκεκριμένης διαδικασίας, θα πρέπει να την τεκμηριώνουν. Συνεπώς, η σπουδαιότητα της έρευνας έγκειται στο γεγονός της ανάγκης για την απόδειξη της πληρότητας ή της

απαιτούμενης βελτίωσης των μέτρων που έχουν λάβει οι τράπεζες, αλλά και της αποτελεσματικότητας αυτών, προκειμένου να εντοπίζονται άμεσα αποκλίσεις από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ κάθε πελάτη και να λαμβάνονται άμεσα διορθωτικές ενέργειες. Η έκταση του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος που αναφέραμε παραπάνω, αποτελεί ταυτόχρονα και την αναγκαιότητα της έρευνας, προκειμένου να αποδειχθεί ο βαθμός προετοιμασίας και θωράκισης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος για την αντιμετώπιση του εν λόγω φαινομένου.

Σε συνέχεια των παραπάνω, η παρούσα διατριβή αφορά το τραπεζικό σύστημα και ειδικότερα ένα συγκεκριμένο τομέα του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του, ήτοι τον τομέα της εφαρμογής των διατάξεων για το ξέπλυμα χρήματος και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα για την πρόληψη και την καταστολή της εν λόγω δραστηριότητας και συγκεκριμένα την πρακτική των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC) και η μέτρηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πρακτικής. Επίσης, μέσα από τη σύγκριση των KYC ερωτηματολογίων των τραπεζών, θα επιχειρήσουμε να διερευνήσουμε την αποτελεσματικότητα των μεθόδων που εφαρμόζονται από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα κατά την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer».

Η βιβλιογραφία για το συγκεκριμένο αντικείμενο έρευνας περιορίζεται στα πρωτότυπα κείμενα των αποφάσεων των Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών και εποπτικών αρχών, καθώς και στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες μέσω νόμων εντάσσονται στο εγχώριο κανονιστικό πλαίσιο.

Σκοπός της εν λόγω μεταπτυχιακής διατριβής είναι η παρουσίαση των ενεργειών των πιστωτικών ιδρυμάτων για τη συμμόρφωσή τους στο νέο κανονιστικό πλαίσιο και ειδικότερα η πρακτική που έχουν υιοθετήσει για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC) και η μέτρηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πρακτικής. Στα προσδοκώμενα αποτελέσματα της διατριβής εντάσσονται η μέτρηση της αποτελεσματικότητας, με ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια, των ενεργειών των φορέων και των τραπεζών για τη συμμόρφωσή τους με το κανονιστικό πλαίσιο, αλλά και τυχόν περαιτέρω μέτρα, προτάσεις και ενέργειες και πρέπει να ληφθούν για τη βελτίωση των πρακτικών που εφαρμόζονται από τις τράπεζες. Στα βασικά ερευνητικά ερωτήματα της διατριβής εντάσσονται η διερεύνηση της «πληρότητας» των μέτρων

που εφαρμόζουν οι τράπεζες για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC), οι τυχόν ελλείψεις του κανονιστικού πλαισίου στον εν λόγω τομέα, η απεικόνιση των ενεργειών και των πρακτικών των τραπεζών για τη συμμόρφωσή τους με αυτό και οι ενέργειες που προβαίνουν διάφοροι παράγοντες για την εκμετάλλευση των εν λόγω «κενών» για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επίσης, θα καταβληθεί προσπάθεια για τη σύνδεση των ποσοτικών παραμέτρων του φαινομένου με βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας.

Μέσω ενδελεχούς διερεύνησης και σύγκρισης των διαδικασιών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, θα σκιαγραφηθεί η πρακτική που εφαρμόζει η κάθε τράπεζα για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC), ήτοι θα πραγματοποιηθεί μια συγκριτική αποτύπωση της εγκεκριμένης πολιτικής και της διαδικασίας της κάθε τράπεζας. Μέσα από τη μελέτη των ανωτέρω, θα επιχειρηθεί η παράθεση προτάσεων για τη βελτίωση της εν λόγω διαδικασίας και τη συνολική και αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Στις παρακάτω ενότητες της διατριβής, παρουσιάζεται αρχικά ο όρος και η διαδικασία του EX & XT, τι ακριβώς είναι, γιατί γίνεται και ποιά είναι τα στάδια και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται. Στη συνέχεια μελετάται ο ρόλος των Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών στην αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος, ενώ πραγματοποιείται αναφορά στο ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο. Επίσης, παρουσιάζεται η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για την αντιμετώπιση του φαινομένου, πραγματοποιείται αποτίμηση της αποτελεσματικότητας, ενώ παρατίθενται και προτάσεις για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης.

Κεφάλαιο 2: Οικονομικό Έγκλημα και “Money Laundering”

2.1. Γενικά

Η πρόληψη και η καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (EX) και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (XT) αποτελεί ένα από τα πιο επίκαιρα θέματα διεθνώς. Το εν λόγω φαινόμενο αφορά κυρίως στο διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα και στον κεντρικό ρόλο που παίζουν τα τραπεζικά ιδρύματα στη διεθνή οικονομική ζωή και κατ' επέκταση στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι.

Σήμερα έχουν εντατικοποιηθεί οι προσπάθειες να περιοριστεί το φαινόμενο. Προς ενίσχυση αυτής της κατεύθυνσης, έχουν θεσπιστεί διεθνείς Οδηγίες, Αποφάσεις και Κανονισμοί, οι οποίοι ενσωματώνονται στην ελληνική νομοθεσία και προσβλέπουν στη διεύρυνση των εποπτικών δυνατοτήτων του κράτους.

Στο πλαίσιο αυτό, έχουν οριστεί υποχρεώσεις και αρμοδιότητες για τις τράπεζες και τις λοιπές επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς και για τις λοιπές επιχειρήσεις που διαχειρίζονται μεγάλα χρηματικά ποσά, π.χ. ορκωτοί ελεγκτές – λογιστές, φοροτεχνικοί σύμβουλοι, κτηματομεσίτες, καζίνο, οίκοι δημοπρασίας, συμβολαιογράφοι, δικηγόροι κ.α.

2.2. Περιγραφή & χαρακτηριστικά EX & XT

Στην παρούσα ενότητα ορίζονται οι έννοιες της «νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες / ξέπλυμα χρήματος» (EX) και της «χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (XT) και παρουσιάζονται οι μεταξύ τους διαφορές. Επίσης, γίνεται αναφορά στα πρωτογενή εγκλήματα και στον τρόπο που χρησιμοποιείται ο χρηματοπιστωτικός τομέας, προκειμένου να νομιμοποιηθούν έσοδα από EX και XT.

2.2.1. Ορισμοί

Ξέπλυμα χρήματος (EX)

Με τους όρους «νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες» ή «ξέπλυμα χρήματος» (ΞΧ) νοούνται εκείνες οι ενέργειες, πράξεις και παραλήψεις που αποβλέπουν στη μεταβολή του παράνομου χρήματος που προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες σε εισόδημα από νόμιμη προέλευση με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής του¹.

Σύμφωνα με το αρ. 2 του Ν.3691/2008², νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις:

α) Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

β) Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

γ) Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει (κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης) του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

¹ «βλ. Οικονομοτεχνική Σεμινάρια Α.Ε., (2010), “AML-CFT από το Α στο Ω: η νέα τυπολογία και η Απόφαση 290/12/11.11.2009”, εισηγητής: Θεόδωρος Βαρνάβας.»

² «βλ. Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (www.hellenic-fiu.gr)»

δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

ε) Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α΄ έως δ΄ και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα.

Στο σημείο αυτό θα ήταν χρήσιμο να γίνει διάκριση μεταξύ βρώμικου και μαύρου χρήματος:

- Το μαύρο χρήμα αφορά σε έσοδα από φοροδιαφυγή και κατάχρηση δημόσιου πλούτου, ενώ
- το βρώμικο χρήμα εμπίπτει στις λοιπές εγκληματικές δραστηριότητες (π.χ. εγκληματική οργάνωση, δωροδοκία, εμπόριο ανθρώπων / σωματεμπορία, εμπόριο ναρκωτικών, εμπόριο όπλων/ πυρομαχικών / εκρηκτικών υλών / ραδιενεργών υλικών, αρχαιοκαπηλία, τοκογλυφία, διακίνηση λαθρομεταναστών κλπ.)

Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (XT)

Σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 187Α του Ποινικού Κώδικα, Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (XT) είναι η διευκόλυνση ή η υποβοήθηση της τέλεσης τρομοκρατικών πράξεων με την παροχή πληροφοριών ή υλικών μέσων ή με οποιονδήποτε τρόπο είσπραξης, συλλογής, διάθεσης ή διαχείρισης κεφαλαίων, είτε από εγκληματική οργάνωση, είτε από μεμονωμένο τρομοκράτη.

Οικονομικό Έγκλημα & “Money Laundering”:

Ορισμοί & Διάκριση εννοιών

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος / ΞΧ) είναι οι ενέργειες / διαδικασίες / πράξεις / παραλείψεις που αποβλέπουν στη **μεταβολή του παράνομου χρήματος που προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες** με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής του.

Βρώμικο χρήμα

- ☞ Εγκληματική οργάνωση
- ☞ Δωροδοκία
- ☞ Εμπόριο ανθρώπων / σωματεμπορία
- ☞ Εμπόριο ναρκωτικών
- ☞ Εμπόριο όπλων / πυρομαχικών / εκρηκτικών υλών / ραδιεν. υλικών
- ☞ Αρχαιοκαπηλία
- ☞ Τοκογλυφία
- ☞ Διακίνηση Λαθρομεταναστών

Μαύρο χρήμα

- ☞ Φοροδιαφυγή
- ☞ Κατάχρηση δημόσιου πλούτου

Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΧΤ) είναι η διευκόλυνση ή η **υποβοήθηση της τέλεσης τρομοκρατικών πράξεων με την παροχή πληροφοριών ή υλικών μέσων ή με οποιονδήποτε τρόπο είσπραξης, συλλογής, διάθεσης ή διαχείρισης κεφαλαίων**, είτε από εγκληματική οργάνωση είτε από μεμονωμένο τρομοκράτη.

2.2.2. Διαφορές Ξεπλύματος Χρήματος (ΞΧ) και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (ΧΤ)

Το ΞΧ, όπως και η ΧΤ, έχουν χαρακτηριστεί ως οικονομικά εγκλήματα και δρουν κυρίως μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Συνήθεις πρακτικές είναι το λαθρεμπόριο συναλλάγματος, η κατάτμηση καταθέσεων και αναλήψεων, η αγορά χρεογράφων, η διενέργεια μεγάλου αριθμού συναλλαγών σε μικροποσά με πιστωτικές κάρτες κλπ³.

Η βασική διαφορά μεταξύ ΞΧ & ΧΤ έγκειται στα κίνητρα διάπραξης του εγκλήματος. Σκοπός για το ΞΧ είναι η απόκτηση κέρδους και τα έσοδα που διακινούνται μέσω του χρηματοπιστωτικού τομέα προέρχονται από την ίδια την εγκληματική δραστηριότητα. Αντίθετα, η ΧΤ βασίζεται σε ιδεολογικά κίνητρα (πχ θρησκεία, πολιτικές / ιδεολογικές πεποιθήσεις) και τα χρήματα πιθανόν να προέρχονται από νόμιμες πηγές.

³ «βλ. Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. (2009), Εκπαιδευτικό σεμινάριο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας».

Επισημαίνεται ότι το ΕΧ αφορά συνήθως υψηλά ποσά, ενώ για τη ΧΤ χρησιμοποιούνται μικρότερα ποσά.

Μία ακόμη βασική διαφορά βρίσκεται στη διαδρομή του χρήματος. Πιο συγκεκριμένα, η διαδρομή που ακολουθεί το ΕΧ είναι κυκλική, δηλαδή ξεκινά από τον διαπράττοντα ΕΧ και μέσα από πολύπλοκες συναλλαγές, λογαριασμούς, εταιρίες, χώρες κλπ. καταλήγει καθαρό πάλι στον ίδιο. Τα χρήματα κινούνται μέσω του τυπικού οικονομικού συστήματος.

Αντίθετα, στη ΧΤ η διαδρομή του χρήματος είναι γραμμική, δηλαδή τα κεφάλαια, τα οποία πιθανόν να προέρχονται από νόμιμη δραστηριότητα, συνήθως συγκεντρώνονται από άτομα που ασπάζονται την ίδια ιδεολογία και ο αρχικός με τον τελικό δικαιούχο είναι διαφορετικά πρόσωπα. Για τη ΧΤ συνήθως χρησιμοποιείται άτυπο οικονομικό σύστημα, όπως το hawala⁴, το οποίο αποτελεί παλιά ανεπίσημη

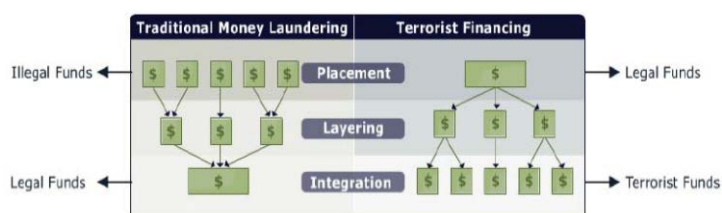
⁴ Το σύστημα χρηματοδότησης τρομοκρατικών ομάδων Hawala στηρίζεται στην προσωπική γνωριμία και εμπιστοσύνη. Το σύστημα αυτό χρησιμοποιήθηκε για τη χρηματοδότηση του τρομοκρατικού χτυπήματος της Νέας Υόρκης την 11η Σεπτεμβρίου 2001. Ένα παράδειγμα εξηγεί τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος: έστω ότι ένας τρομοκράτης σε μία ευρωπαϊκή χώρα χρειάζεται χρήματα. Τότε ο τρομοκράτης επικοινωνεί (π.χ. τηλεφωνικά) με το δικό του άνθρωπο, ο οποίος παίζει τον ρόλο του ενδιάμεσου σε μία ασιατική χώρα. Ο ενδιάμεσος βρίσκει το χρηματοδότη, ο οποίος είναι επίσης κάτοικος της ασιατικής χώρας, τον οποίο γνωρίζει προσωπικά και έχουν σχέσεις εμπιστοσύνης. Ο ενδιάμεσος ζητεί από το χρηματοδότη να στείλει χρήματα στη συγκεκριμένη ευρωπαϊκή χώρα, φροντίζοντας να τα παραλάβει ο τρομοκράτης. Ο χρηματοδότης και ο τρομοκράτης μπορεί να μη γνωρίζονται μεταξύ τους. Στη συνέχεια, ο χρηματοδότης επικοινωνεί με το μεταφορέα στη συγκεκριμένη ευρωπαϊκή χώρα, με τον οποίο γνωρίζονται προσωπικά, έχουν στενές σχέσεις εμπιστοσύνης και συνήθως συνεργάζονται επιχειρηματικά.

Ο χρηματοδότης ζητεί από το μεταφορέα να δώσει ένα συγκεκριμένο ποσό σε κάποιον που θα τον επισκεφθεί.

Αυτός ο «κάποιος» είναι ο τρομοκράτης ή κάποιος εκπρόσωπός του. Ο μεταφορέας με τον τρομοκράτη δεν είναι απαραίτητο να γνωρίζονται. Επίσης, ο μεταφορέας μπορεί να μη γνωρίζει ότι τα χρήματα που δίνει θα καταλήξουν σε τρομοκρατικές ενέργειες. Στη συνέχεια, ο χρηματοδότης και ο μεταφορέας θα λύσουν τη χρηματική διαφορά μεταξύ τους, άλλη φορά,

μέθοδο μεταφοράς ποσών που εξασφαλίζει την ανωνυμία, καθώς βασίζεται στην εμπιστοσύνη και δεν τηρούνται σχετικά αρχεία. Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται κυρίως σε Μέση Ανατολή, Νότια Ασία, Νότια και Νοτιοανατολική Αφρική. Οι συναλλαγές που αφορούν σε ΧΤ είναι δύσκολο να ανιχνευτούν, καθώς τα ποσά είναι συνήθως χαμηλά και οι δεσμοί μεταξύ των εμπλεκόμενων είναι ισχυροί.

Το παρακάτω σχήμα απεικονίζει τη γραμμή του χρήματος στην κάθε περίπτωση⁵.

Οι ομοιότητες & οι διαφορές μεταξύ ΞΧ & ΧΤ που αναλύθηκαν παραπάνω, συνοψίζονται στους παρακάτω πίνακες:

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ	
Χαρακτηριστικά	ΞΧ - ΧΤ
Είδος	Οικονομικά εγκλήματα
Χρήση	Χρηματοπιστωτικό σύστημα
Σκοπός	Συγκάλυψη προέλευσης χρημάτων
Πρακτικές	- Λαθρεμπόριο συναλλάγματος, - κατάτμηση καταθέσεων & αναλήψεων, - πιστωτικές κάρτες, - αγοραπωλησία τίτλων κλπ

με κάποιον τρόπο. Συνήθως η διαφορά λύνεται με συμψηφισμό ενός αλληλόχρεου λογαριασμού που τηρείται εξωτραπεζικά.

Πηγή: Εφημερίδα «Καθημερινή», 22/09/2007

⁵ «βλ. Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. (2009), Εκπαιδευτικό σεμινάριο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας».

ΔΙΑΦΟΡΕΣ		
Χαρακτηριστικά	ΞΧ	ΧΤ
Κίνητρα	Κερδοσκοπικά	Ιδεολογικά
Προέλευση Κεφαλαίων	Παράνομη	Νόμιμη (πιθανώς)
Συναλλαγές	Υψηλά ποσά / πολύπλοκες	Μικρά ποσά / απλές
Στοιχεία ανίχνευσης	Συν/κτική δραστηριότητα	Δεσμοί εμπλεκομένων
Διαδρομή Χρήματος	Κυκλική	Γραμμική
Οικονομικό Σύστημα	Τυπικό	Άτυπο (Hawala)

2.3. Εγκληματικές δραστηριότητες – βασικά αδικήματα

Η ΧΤ δεν χρειάζεται άλλη εγκληματική δραστηριότητα για να δημιουργήσει παράνομο χρήμα. Αντίθετα, το ΞΧ είναι έγκλημα δεύτερου βαθμού, με την έννοια ότι πρέπει να προηγηθεί κάποιο πρωτογενές βασικό αδίκημα.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν.3691/2008⁶, ως εγκληματικές δραστηριότητες νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα αδικήματα που καλούνται εφεξής «βασικά αδικήματα»:

- α) Εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ)),
- β) Τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρ. 187Α ΠΚ)
- γ) Παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ),
- δ) Ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ),
- ε) Δωροδοκία δικαστή (237 ΠΚ),
- στ) Εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ),
- ζ) Απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ),
- η) Σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ),
- θ) Τα προβλεπόμενα στον «Κώδικα Νόμου για τα Ναρκωτικά» (άρθρα 20, 21, 22 και 23 του Ν.3459/2006/ ΦΕΚ 103 Α´),

⁶ «βλ. Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (www.hellenic-fiu.gr)

- ι) Τα προβλεπόμενα για «Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.» (άρθρα 15 και 17 του Ν.2168/1993/ ΦΕΚ 147 Α'),
- ια) Τα προβλεπόμενα για την «Προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του Ν.3028/2002/ ΦΕΚ 153 Α'),
- ιβ) Τα προβλεπόμενα «Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών» (άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974/ ΦΕΚ 347 Α'),
- ιγ) Τα προβλεπόμενα για την «Είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του Ν.3386/2005/ ΦΕΚ 212 Α'),
- ιδ) Τα προβλεπόμενα για την «Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» (άρθρα 3, 4 & 6 του Ν.2803/2000/ ΦΕΚ 48 Α'),
- ιε) Δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του Ν.2656/1998 «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές» (ΦΕΚ 265 Α'),
- ιστ) Δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται: α) στα άρθρα 2, 3 και 4 της Σύμβασης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν.2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α') και β) στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του Ν.2802/2000,
- ιζ) Τα προβλεπόμενα για την «Προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς» (άρθρα 29 και 30 του Ν.3340/2005/ ΦΕΚ 112 Α'),
- ιη) Αδικήματα φοροδιαφυγής που προβλέπονται στα άρθρα 17, 18 και 19 του Ν.2523/1997 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύουν, και αδικήματα λαθρεμπορίας που προβλέπονται στα άρθρα 155, 156 και 157 του Ν.2360/2001 (ΦΕΚ 265 Α'), όπως ισχύουν. Η παρούσα παράγραφος προστέθηκε με το άρθρο 77 του Ν.3842/2010 και αφορά σε περιπτώσεις έκδοσης ή αποδοχής εικονικών φορολογικών στοιχείων, καθώς και περιπτώσεις έκδοσης πλαστών και νόθευσης φορολογικών στοιχείων, ανεξαρτήτως της αξίας αυτών, εφόσον τα σχετικά αδικήματα τελέστηκαν από την ημερομηνία δημοσίευσης του Ν.3842/2010, δηλαδή από 23.4.2010 και μετά.

ιθ) Κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

2.4. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Τα πρόσωπα που έχουν διαπράξει «βασικά αδικήματα» (που εμπίπτουν στην παραπάνω ενότητα) προσβλέπουν σε κάλυψη της εγκληματικής προέλευσης των κεφαλαίων τους, ώστε να μη δημιουργήσουν υπόνοιες για τη νομιμότητα τους. Για να το πετύχουν αυτό διοχετεύουν το χρήμα που προήλθε από εγκληματικές δραστηριότητες σε νόμιμους διαύλους της οικονομίας (π.χ. τράπεζες, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, δημοπρασίες έργων τέχνης, καζίνο κλπ) με σκοπό να το νομιμοποιήσουν.

Ειδικά για τις τράπεζες, οι υπαίτιοι ΕΧ προσπαθούν να μεταβάλλουν τη μορφή του κεφαλαίου μέσα από πολύπλοκες συναλλαγές, διατηρώντας τον έλεγχο των χρημάτων και αποκρύπτοντας την πραγματική πηγή προέλευσης του κεφαλαίου.

Η ροή του παράνομου χρήματος απεικονίζεται αναλυτικότερα στο παρακάτω σχήμα⁷:

⁷ «Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο Ελλάδος Α.Τ.Ε. (2011), Εκπαιδευτικό σεμινάριο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας».

Οικονομικό Έγκλημα & “Money Laundering”: Εγκληματική δραστηριότητα & δίαυλοι ξεπλύματος

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Εγκληματική οργάνωση
2. Εμπόριο ναρκωτικών
3. Εμπόριο όπλων, πυρομαχικών, εκρηκτικών υλών κλπ
4. Διακίνηση λαθρομεταναστών
5. Εμπορία ανθρωπών & σωματεμπορία
6. Φοροδιαφυγή
7. Αρχαιοκαπηλία
8. Κατάχρηση & χειραγώγηση αγοράς
9. Δωροδοκία δημόσιου λειτουργού
10. Κατάχρηση δημόσιου πλούτου
11. Τρομοκρατικές πράξεις / Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
12. Παθητική & ενεργητική δωροδοκία
13. Δωροδοκία δικαστή
14. Απάτη με υπολογιστή
15. Παράνομο εμπόριο ραδιενεργών υλικών

- ✓ Απόκρυψη της προέλευσης
- ✓ Διατήρηση του ελέγχου
- ✓ Μεταβολή της μορφής του

Σκοπός

Να φαίνεται ότι το χρήμα αποκτήθηκε ή προέρχεται από νόμιμη δραστηριότητα

ΔΙΑΥΛΟΙ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ

- @ Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
- @ Τράπεζες
 - ✓ Λογαριασμοί καταθέσεων
 - ✓ Θυρίδες
 - ✓ Δανειακές συμβάσεις
 - ✓ Αγοραπωλησία συναλλάγματος
 - ✓ Εμβάσματα
 - ✓ Αγορά & προεξόφληση τίτλων
 - ✓ Κατάθεση σε λογ/σμό τρίτου
- @ Ασφαλιστικές εταιρίες
- @ Καζίνο
- @ Παίγνια / Τζόγος (στοίχημα, λόττο κλπ)
- @ Δημοπρασίες έργων τέχνης
- @ Εμπόριο κοσμημάτων / πολύτιμων λίθων / μετάλλων

h1017030 www.fotosearch.gr

2.5. Στάδια & τεχνικές

Σε συνέχεια των ανωτέρω, η διοχέτευση παράνομου χρήματος σε νόμιμους διαύλους της οικονομίας πραγματοποιείται σε τρία στάδια:

2.5.1. Πρώτο στάδιο: Τοποθέτηση (placement stage)

Στο πρώτο στάδιο γίνεται η είσοδος των παράνομων εσόδων στην τράπεζα. Συνήθως επιχειρείται ο κατακερματισμός μεγάλων ποσών μετρητών σε μικρότερα ποσά (άρα και λιγότερο ύποπτα), τα οποία είτε κατατίθενται σε έναν ή περισσότερους τραπεζικούς λογαριασμούς, είτε χρησιμοποιούνται για την αγορά άλλων μέσων πληρωμών (επιταγές, ανώνυμοι τίτλοι, εντολές μεταφοράς κεφαλαίων κλπ) και κατατίθενται σε τραπεζικούς λογαριασμούς, ακόμη και σε διαφορετικές χώρες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. από πώληση ναρκωτικών) αποτελεί η κατάθεση χαρτονομισμάτων μικρής ονομαστικής αξίας σε μία ή περισσότερες τράπεζες σε μικρά ποσά και από διάφορους καταθέτες.

2.5.2. Δεύτερο στάδιο: Διαστρωμάτωση (layering stage)

Στο δεύτερο στάδιο επιχειρείται η αποσύνδεση των κεφαλαίων από την πηγή προέλευσής τους, με τη διενέργεια πολύπλοκων και αλληπάλληλων συναλλαγών, τη χρήση πλαστών/ψευδών στοιχείων και την μη προσκόμιση απαραίτητων εγγράφων. Τα κεφάλαια διακινούνται μέσω αγοραπωλησιών επενδυτικών εργαλείων ή μέσω μιας σειράς λογαριασμών σε διάφορες τράπεζες ανά τον κόσμο. Αυτή η μέθοδος ξέπλυματος χρήματος, μέσω της μεγάλης διάσπασης των λογαριασμών είναι η πιο διαδεδομένη. Σε μερικές περιπτώσεις εμφανίζουν τις μεταφορές ποσών ως πληρωμές για αγαθά ή υπηρεσίες, δίνοντάς τους έτσι νόμιμη υπόσταση. Επίσης, είναι πιθανό να πραγματοποιείται προσπάθεια απόκρυψης των δικαιούχων και των συνεργατών των παράνομων εσόδων.

2.5.3. Τρίτο στάδιο: Ενσωμάτωση/Συγκέντρωση (Integration)

Στο τρίτο στάδιο ολοκληρώνεται η διαδικασία της νομιμοποίησης και τα παράνομα κεφάλαια επανεντάσσονται στη νόμιμη οικονομία, με τη μορφή επενδύσεων π.χ. σε ακίνητα, πολυτελή αντικείμενα κλπ. Το οικονομικό και κοινωνικό κόστος από το ξέπλυμα είναι σημαντικό και για το λόγο αυτό η νομοθεσία διαρκώς ανανεώνεται και συμπληρώνεται.

Το κάτωθι σχήμα συνοψίζει τα τρία στάδια διακίνησης παράνομου χρήματος όπως αναλύθηκαν στην παρούσα ενότητα:

Οικονομικό Έγκλημα & “Money Laundering”: Στάδια & τεχνικές ξεπλύματος χρήματος

2.6. Κίνδυνοι για την Τράπεζα ή το Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό

Μία ενδεχόμενη ανάμιξη Τράπεζας ή άλλου Χρηματοπιστωτικού Οργανισμού σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, θα έθιγε τη φερεγγυότητα και τη σταθερότητά τους, αλλά και την αξιοπιστία όλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, κλονίζοντας την εμπιστοσύνη του κοινού.

Ειδικότερα, οι βασικότεροι εκ των κινδύνων που ενέχονται σε τέτοια περίπτωση αναλύονται παρακάτω:

2.6.1. Κίνδυνος Φήμης

Επέρχεται ζημιά από απώλεια πελατών ή μελλοντικών εσόδων, λόγω χειροτέρευσης της φήμης της Τράπεζας ή αποτυχία εκπλήρωσης των προσδοκιών των μετόχων / διοίκησης / στελεχών κλπ για την απόδοση και τη συμπεριφορά του οργανισμού.

2.6.2. Λειτουργικός κίνδυνος

Επέρχονται ζημιές που προκύπτουν από ανεπάρκεια ή αποτυχία εσωτερικών πολιτικών και διαδικασιών, ανθρώπων & συστημάτων ή από εξωτερικά γεγονότα.

2.6.3. Νομικός κίνδυνος

Επιβολή κυρώσεων, ποινών, ποινικών διώξεων από αποφάσεις των εποπτικών αρχών και νομικές διαφορές με πελάτες ή λοιπούς αντισυμβαλλόμενους.

2.7. Στατιστικά στοιχεία

Σύμφωνα με σχετική έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank) με τον τίτλο «Shadow Economies All over the World, New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007» η Ελλάδα κατατάσσεται στην 57^η θέση της Παγκόσμιας παραοικονομίας με ποσοστό που ανέρχεται περίπου στο 31% του επίσημου ΑΕΠ το 2007.

Επίσης, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της «Αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης», η Αρχή κατά τη διάρκεια του 2013 δέχθηκε 4.071 αρχικές αναφορές ύποπτων συναλλαγών, εκ των οποίων τα 4/5 σχεδόν προέρχονταν από τα πιστωτικά ιδρύματα. Συνολικά 207 υποθέσεις εστάλησαν για περαιτέρω έρευνα στις εισαγγελικές αρχές της χώρας, ενώ προέκυψαν 211 διαταγές για δέσμευση χρημάτων αξίας 200 εκατ ευρώ⁸.

⁸ «βλ. Transparency international

http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007»

Έτος	Αριθμός αναφορών για ύποπτες/ασυνήθεις συναλλαγές που υπεβλήθησαν	Εισαγγελικές παραγγελίες που προέκυψαν	Ποσό που δεσμεύτηκε (σε εκατ ευρώ)
2007	1.432	126	-
2008	2.899	103	-
2009	2.304	81	15
2010	2.982	108	5,3
2011	3.507	162	224
2012	3.923	279	238
2013	4.071	207	200

Οικονομικό Έγκλημα & "Money Laundering": Κίνδυνοι για την τράπεζα

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

HSBC to pay \$1.0bn in US money laundering penalties

HSBC: Πρόστιμο 1.9 δισ. δολ. για έξι έτη για μη συμμόρφωση με τον νόμο περί χρημάτων

EURO2day

Συνεδρία: Πρόστιμα σε δύο μεγάλες τράπεζες

HSBC και UBS δύνανται να πληρώσουν πρόστιμα ύψους 1,9 δισ. δολ. και 100 εκατ. δολ. αντίστοιχα, σύμφωνα με πληροφορίες που κυκλοφορούν στην αγορά.

Ακριβά εμβάσματα και ξέπλυμα χρήματος

Οι μεγάλες τράπεζες αντιμετωπίζουν αυξανόμενα κινδύνους λόγω της αυξημένης δραστηριότητας των εγκληματιών που χρησιμοποιούν τις τράπεζες για να κρύψουν τα χρήματά τους.

Standard Chartered to pay \$340m settlement over Iran investigation

Deutsche Bank Investigating \$6 Billion of Possible Money Laundering by Russian Clients

By Reuters, Christiane Seif-El-Din and John Fiala

THE WALL STREET JOURNAL

Deutsche Bank Headquarters Searched by Police

Raid by prosecutors is part of an investigation into clients' security transactions

«Υψηλά κινδύνος» για έξι έτη μη συμμόρφωση με τον νόμο περί χρημάτων στην Eurobank Αγρίνιος

Προβλεπόμενα πρόστιμα ύψους 1,9 δισ. δολ. για έξι έτη μη συμμόρφωσης με τον νόμο περί χρημάτων στην HSBC και 100 εκατ. δολ. για έξι έτη μη συμμόρφωσης με τον νόμο περί χρημάτων στην UBS.

FCA fines EFG Private Bank \$4.2m for failures in its anti-money laundering controls

The Financial Conduct Authority (FCA) has fined EFG Private Bank Ltd (EFG) £4.2 million for failing to take reasonable steps to identify and monitor offshore asset money laundering (AML) controls for high risk customers.

BNP Paribas to pay \$9bn to settle sanctions violations

"HSBC fined €2.1 million in Spain"

21st November 2002

"UBS fined \$100 million"

10th August 2004

"Credit Suisse fined Sfr 750k"

2nd December 2002

"Riggs Bank fined \$25 million"

13th May 2004

"FSA fines Royal Bank of Scotland Plc £750,000 for money laundering control failings"

FSA press release, 17 December 2002

"FSA fines Abbey National £2.32 million for compliance failures"

FSA Press release 10th December 2003

"FSA in Japan suspends Standard Chartered's custody business for 1 year"

20th February 2004

"Standard Chartered enters into agreement with US Federal Reserve to improve AML controls"

13th October 2004

"FSA fines Raiffeisen Zentralbank Osterreich £150k"

20th February 2004

Bank of Scotland .. under investigation by the Isle of Man's financial regulator after being sucked into a web of alleged money laundering and bankruptcy fraud

Nigerian loot laundered in the City

Sunday Times 17/12/00

Paine Webber International (UK Limited) fined £350,000 for serious compliance failures, including inadequate controls to prevent money laundering

Complinet 22/08/01

"ABN Amro fined USD 80 mn in New York"

January 2006

"Citigroup ordered to close offices in Japan"

17th September 2004

"Western Union fined \$8 million under State Regulations and \$4 million under Federal Regulations"

2nd December 2002 & 10th March 2003

"FSA fines Bank of Scotland £1.25 million"

FSA Press release 16th January 2004

Credit Suisse.. to be indicted in the money-laundering scandal over \$4bn plundered from Nigeria by General Sani Abacha, the country's former leader

Financial Times 7/12/00

3.1. Θεσμικό Πλαίσιο

Το κανονιστικό πλαίσιο για ΞΧ & ΧΤ έχει αναπτυχθεί τόσο σε διεθνές, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αφορά σε δραστηριότητες, μέτρα και πρότυπα σχετικά με:

- την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης τέτοιων εσόδων,
- την καταστολή της νομιμοποίησης τέτοιων εσόδων,
- τις υποχρεώσεις επαγγελματιών και επιχειρήσεων που δεν εντάσσονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και
- τη διεθνή δικαστική συνεργασία και συνδρομή.

Στην παρούσα ενότητα αναφέρονται συνοπτικά οι αρμόδιοι φορείς για ΞΧ & ΧΤ και περιγράφεται συνοπτικά το διεθνές και ελληνικό θεσμικό πλαίσιο, από το οποίο προκύπτουν υποχρεώσεις για τις τράπεζες και το λοιπό χρηματοπιστωτικό τομέα.

3.2. Διεθνείς φορείς αρμόδιοι για την πρόληψη από ΞΧ & ΧΤ

Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - FATF)

Ο κύριος φορέας για την καταπολέμηση της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την τέλεση οικονομικών εγκλημάτων (ΞΧ, ΧΤ & απάτη στη χρήση μέσων πληρωμών) είναι η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - FATF), η οποία ιδρύθηκε το 1989 μετά από πρωτοβουλία των αρχηγών κρατών μελών του G-7 κατά τη διάρκεια της ετήσιας Συνόδου στο Παρίσι. Μέλη της FATF είναι 34 κράτη, στα οποία συμπεριλαμβάνονται η Ελλάδα, τα ιδρυτικά κράτη του G-7, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου. Η FATF υποστηρίζεται γραμματειακά από τον Ο.Ο.Σ.Α, ενώ καθεστώς παρατηρητή έχουν ο Ο.Η.Ε., το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Δ.Ν.Τ., η Interpol, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Τελωνείων και άλλοι διεθνείς οργανισμοί.

Το έργο της FATF συνίσταται στην καθιέρωση διεθνών πολιτικών και προτύπων που αφορούν στην καταπολέμηση ΞΧ & ΧΤ και στην επίβλεψη των μελών της για την εφαρμογή των σχετικών μέτρων. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, η FATF εξέδωσε 40 συστάσεις και 9 ειδικές συστάσεις, οι οποίες συνιστούν κατευθύνσεις για τη θέσπιση θεσμικών ρυθμίσεων αντιμετώπισης του ΞΧ και της ΧΤ.

Παράλληλα με τη FATF υπάρχουν και άλλοι διεθνείς φορείς ή όργανα που ασχολούνται με την επεξεργασία πολιτικών ή κατευθυντήριων γραμμών για ΞΧ & ΧΤ και έχουν περιφερειακή δικαιοδοσία. Π.χ. Asia Pacific Group on Money Laundering (APG), Caribbean Financial Action Task Force (CFATF), Middle East and North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF), Eastern and South African Anti-Money Laundering Group (ESAAMLG), Grupo de Acción Financiera de Sudamérica (GAFISUD), Eurasian Group on Combating Money Laundering and Financing of Terrorism (EAG) και Groupe Intergouvernemental d' Action Contre le Blanchiment en Afrique (GIABA).

Επιτροπή MONEYSVAL

Η Επιτροπή MONEYSVAL του Συμβουλίου της Ευρώπης (The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism) συστάθηκε το 1997 και αποτελείται από 28 μόνιμα και 2 προσωρινά μέλη που έχουν οριστεί με εντολή της FATF, την Αυστρία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η συγκεκριμένη επιτροπή ασχολείται με την αξιολόγηση των μέτρων που λαμβάνονται κατά ΞΧ & ΧΤ και εκδίδει εκθέσεις με συστάσεις για τους τρόπους βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των εθνικών πλαισίων και τη δυνατότητα συνεργασίας των κρατών σε διεθνές επίπεδο για την καταπολέμηση ΞΧ & ΧΤ.

Γραφείο Αλλοδαπών Περιουσιακών Στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ (Office of Foreign Assets – OFAC)

Το Γραφείο Αλλοδαπών Περιουσιακών Στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ (Office of Foreign Assets – OFAC), εκδίδει λίστες με φυσικά και νομικά πρόσωπα για την επιβολή περιοριστικών μέτρων κατά του ΞΧ & της ΧΤ.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδίδουν λίστες με φυσικά και νομικά πρόσωπα υποκείμενων σε περιοριστικά μέτρα κατά του ΞΧ & της ΧΤ.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, μέσω της Επιτροπής Κυρώσεων, εκδίδει λίστες με φυσικά και νομικά πρόσωπα για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων και κυρώσεων με σκοπό τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Η χρήση των υποχρεωτικών κυρώσεων αποσκοπεί στην άσκηση πίεσης (χωρίς τη χρήση βίας) σε ένα κράτος ή οντότητα, προκειμένου να συμμορφωθεί με τους στόχους που έθεσε το Συμβούλιο Ασφαλείας. Το φάσμα των περιοριστικών μέτρων περιλαμβάνει οικονομικές και εμπορικές κυρώσεις, αλλά και πιο στοχοθετημένα μέτρα, όπως εμπάργκο όπλων, απαγόρευση ταξιδιού, οικονομικοί ή διπλωματικοί περιορισμοί.

Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA - European Banking Authority)

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA - European Banking Authority) έχει κανονιστικές εξουσίες. Αντίστοιχες επιτροπές είναι η ESMA για την Κεφαλαιαγορά και η EIOPA για τις ασφαλιστικές εταιρείες.

WOLFSBERG GROUP

Το Wolfsberg Group αποτελείται από τις μεγαλύτερες τράπεζες με διεθνή παρουσία (Banco Santander, Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Barclays, Citigroup, Credit Suisse, Deutsche Bank, Goldman Sachs, HSBC, JP Morgan Chase, Société Générale & UBS) και έχει στόχο την ανάπτυξη προτύπων σχετικά με την πολιτική για ΞΧ & ΧΤ και την αρχή «Γνώρισε τον πελάτη σου (Know Your Customer - KYC)».

EGMONT GROUP

Το Egmont Group αποτελείται από Επιτροπές (FIU - Financial Intelligence Units) χωρών από όλο τον κόσμο με υποστηρικτικό σκοπό σε θέματα οικονομικών εγκλημάτων και καταπολέμησης ΞΧ & ΧΤ.

BCBS (ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ)

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία εκδίδει εκθέσεις για τη γενικότερη θεώρηση του τραπεζικού συστήματος. Επικουρικός στόχος της επιτροπής είναι η διατύπωση θέσεων σε θέματα πρόληψης της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας προκειμένου να υπάρχει ομοιόμορφη ερμηνεία και κοινή αντιμετώπιση από τις εθνικές εποπτικές αρχές.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (IMF)

Το ΔΝΤ είναι διεθνής διακυβερνητικός οικονομικός οργανισμός για:

- την προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας, της συναλλαγματικής σταθερότητας και της ανταλλαγής πληροφοριών,
- την ενδυνάμωση της οικονομικής ανάπτυξης και αύξηση της απασχόλησης
- την παροχή προσωρινής οικονομικής βοήθειας σε χώρες για την εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών.

Σχετικά με το ΞΧ & τη ΧΤ, το ΔΝΤ έχει επεκτείνει τη δράση του στην παρακολούθηση της συμμόρφωσης των κρατών – μελών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα τραπεζικής εποπτείας.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι διεθνής διακυβερνητικός οικονομικός οργανισμός για:

- την καταπολέμηση της φτώχειας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του αναπτυσσόμενου κόσμου,
- την παροχή πιστώσεων, αναλύσεων και συμβουλευτικής υποστήριξης,
- την παροχή τεχνικής βοήθειας σε χώρες μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος.

Η Παγκόσμια Τράπεζα δραστηριοποιείται στην καταπολέμηση του ΞΧ και της ΧΤ μέσω του προγράμματος αξιολόγησης του χρηματοπιστωτικού τομέα και των εθνικών μέτρων για την πρόληψη του ΞΧ και της ΧΤ.

INTERPOL

Η Interpol αποτελεί το μεγαλύτερο διεθνή αστυνομικό οργανισμό με αποστολή τη διασυνοριακή αστυνομική συνεργασία για την ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα εντοπισμού, παγώματος και κατάσχεσης εγκληματικών κεφαλαίων. Επίσης, η Interpol υιοθετεί νόμους και κανονισμούς που για την πρόσβαση σε οικονομικά στοιχεία εγκληματικών οργανώσεων με στόχο την καταπολέμηση της ΧΤ.

3.3. Διεθνείς Συμβάσεις & Κανονισμοί

Το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο περιγράφεται συνοπτικά παρακάτω:

Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1781/2006

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1781/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Νοεμβρίου του 2006 «περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών» θεσπίζει κανόνες σχετικά με τα στοιχεία του αποστολέα του εμβάσματος που πρέπει να καταγράφονται.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1889/2005

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1889/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Οκτωβρίου του 2005 εισάγει την υποχρέωση δήλωσης ποσών ίσης ή μεγαλύτερης αξίας των 10.000 Ευρώ ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από το έδαφος της ΕΕ.

Κατάλογοι Κυρώσεων ΕΕ - ΟΗΕ

Οι Κανονισμοί και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Επιτροπής Κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ επιβάλλουν συγκεκριμένα περιοριστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων της δέσμευσης κεφαλαίων, κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Οδηγία 2008/20/ΕΚ της Επιτροπής

Η συγκεκριμένη οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαρτίου 2008 τροποποιεί την οδηγία 2006/60/EK σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όσον αφορά τις εκτελεστικές αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Επιτροπή.

Οδηγία 2006/70/EK της Επιτροπής

Η συγκεκριμένη οδηγία της 1^{ης} Αυγούστου 2006 εξειδικεύει την οδηγία 2006/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θεσπίζοντας μέτρα εφαρμογής της, όσον αφορά:

- τον ορισμό του «Πολιτικώς Εκτεθειμένου Προσώπου – ΠΕΠ»,
- τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη,
- την εφαρμογή της εξαιρέσεως σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση,

Οδηγία 2006/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Η συγκεκριμένη οδηγία της 26^{ης} Οκτωβρίου 2005 είναι σχετική με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Σύμβαση της Βαρσοβίας

Η συγκεκριμένη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπεγράφη το 2005 και διευρύνει την έννοια του ΞΧ και προβλέπει τη δυνατότητα καταδίκης δράστη για ΞΧ.

Σύμβαση του Παλέρμιο

Η συγκεκριμένη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών που αφορά στην καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, υιοθετήθηκε κατά τη Συνέλευση της Χιλιετίας το Νοέμβριο του 2000.

Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών

Η συγκεκριμένη σύμβαση υπεγράφη το 1999 και αφορά στην καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μεταγενέστερη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 2003 ασχολήθηκε με το ΞΧ και τα εγκλήματα της διαφθοράς.

Σύμβαση του Στρασβούργου

Η συγκεκριμένη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης υπεγράφη το 1990 και αφορά στην νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Περαιτέρω διευκρινίσεις για την εν λόγω Σύμβαση διατυπώθηκαν με την Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου 2001/500/ΔΕΥ της 26^{ης} Ιουνίου 2001.

Σύμβαση της Βιέννης

Η Διεθνής αυτή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών υπεγράφη το 1988.

Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου 2002/475/ΔΕΥ της 13^{ης} Ιουνίου 2002

Η συγκεκριμένη απόφαση αφορά στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

3.4. Εφαρμογή του Θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα

Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο, για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας περιλαμβάνει τα εξής:

N. 3691/2008

Ο Ν.3691/2008, ο οποίος ενσωματώνει την 3^η οδηγία (2005/60/ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ, την οδηγία 2006/70/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εκτελεστική της 3ης) και ορισμένες Συστάσεις της F.A.T.F, εφαρμόζει μεταξύ άλλων, διατάξεις για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, Παράρτημα 4, όπως ισχύει:

➤ ΕΤΠΘ 281/5/17.3.2009 της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η συγκεκριμένη Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ) περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για την πρακτική εφαρμογή του Ν.3691/2008 όσον αφορά στην πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

➤ ΕΤΠΘ 285/6/9.7.2009 της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μέσω της συγκεκριμένης απόφασης δημοσιεύεται ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13-14 του άρθρου 4 του Ν.3691/2008.

➤ ΕΤΠΘ 290/11.11.2009 της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η εν λόγω απόφαση καθορίζει το πλαίσιο επιβολής διοικητικών κυρώσεων στα εποπτευόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύματα, σύμφωνα με το άρθρο 52 του Ν.3691/2008. Συγκεκριμένα, μέσω της συγκεκριμένης απόφασης ορίζονται και παρουσιάζονται:

- Ο βαθμός σπουδαιότητας των επιμέρους υποχρεώσεων των εποπτευόμενων, από την ΤτΕ, ιδρυμάτων, των στελεχών τους και των υπαλλήλων τους, κατά είδος, καθώς και
- Τα κριτήρια προσδιορισμού και επιμέτρησης των διοικητικών κυρώσεων που επιβάλλονται στα ανωτέρω πρόσωπα, σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις τους, που απορρέουν από τις εκάστοτε ισχύουσες κανονιστικές διατάξεις.

Ειδικότερα, περιλαμβάνονται τρεις επιμέρους ενότητες, όπου αναφέρονται οι βασικές υποχρεώσεις και ο βαθμός σπουδαιότητας της ύπαρξης και τήρησης αυτών, ως εξής:

- α) υποχρεώσεις της Τράπεζας (ως νομικό πρόσωπο),
- β) υποχρεώσεις του αρμόδιου διευθυντικού στελέχους του άρθρου 44 του Ν.3691/2008,
- γ) υποχρεώσεις στελεχών – υπευθύνων υπηρεσιακών μονάδων και λοιπών υπαλλήλων.

N.3875/2010

Ο Ν.3875/2010 αφορά στην κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, γνωστή ως «Σύμβαση του Παλέρμο». Στη συγκεκριμένη Σύμβαση επέρχεται τροποποίηση των άρθρων περί εγκληματικής (187) και τρομοκρατικής οργάνωσης (187Α) του Ποινικού Κώδικα και ειδικότερα, αποσυνδέεται η πράξη χρηματοδότησης τρομοκρατικής οργάνωσης ή μεμονωμένου τρομοκράτη από την τέλεση εγκλημάτων (που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 187^Α ΠΚ). Επίσης, τροποποιείται ο Ν.3691/2008 (άρθρα 51 και 52) σε ότι αφορά την ευθύνη των νομικών προσώπων για τις πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα που τελέστηκαν προς όφελος τους και τις διοικητικές κυρώσεις με έμφαση στην αύξηση των σχετικών προστίμων.

Αποφάσεις υπ' αριθμ. 2/452/1.11.2007 & 1/506/8.4.2009 του ΔΣ της ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Οι συγκεκριμένες αποφάσεις αφορούν στην πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

N. 3867/2010

Η Τράπεζα της Ελλάδος με το συγκεκριμένο νόμο ανέλαβε την εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων υποκαθιστώντας, ως επί το πλείστον, στις αρμοδιότητές της, την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.). Η Διεύθυνση Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΔΕΙΑ) της Τράπεζας της Ελλάδος είναι επιφορτισμένη με την άσκηση της χρηματοοικονομικής εποπτείας επί των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Η ΔΕΙΑ καλύπτει τις επιτακτικές ανάγκες αναδιάρθρωσης της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, σε συμμόρφωση και προσαρμογή με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αρμόδιες αρχές για την εποπτεία της εφαρμογής του Ν.3691/08 και των σχετικών αποφάσεων είναι:

- Η Τράπεζα της Ελλάδος για:

- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα,
 - Τις Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης
 - Τις Εταιρίες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων Τρίτων,
 - Τα Ανταλλακτήρια Συναλλάγματος
 - Τις Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών Διαμεσολάβησης στη Μεταφορά Κεφαλαίων,
 - Τις Εταιρίες Παροχής Πιστώσεων,
 - Τις Ασφαλιστικές & Αντασφαλιστικές Εταιρίες,
 - Τους Ασφαλιστικούς Διαμεσολαβητές.
 - Άλλες επιχειρήσεις, των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην Απόκτηση Συμμετοχών ή στην άσκηση παρόμοιας δραστηριότητας και
 - Τις Ταχυδρομικές Εταιρίες, στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.
- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για:
- Τις Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου,
 - Τις Ανώνυμες Εταιρίες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (Α.Ε.Δ.Α.Κ.)
 - Τις Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία
 - Τις Ανώνυμες Εταιρίες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών
 - Τις Ανώνυμες Εταιρίες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών και
 - Τις Ανώνυμες Εταιρίες Επενδυτικής Διαμεσολάβησης
- Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για:
- Τους Ορκωτούς Ελεγκτές – Λογιστές και
 - Τις Εταιρίες Ορκωτών Ελεγκτών – Λογιστών

- Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων) για:
 - ο Τις εταιρίες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών,
 - ο Τις Εταιρίες Παροχής Επιχειρηματικού Κεφαλαίου,
 - ο Τους Φορολογικούς ή Φοροτεχνικούς Συμβούλους και τις Εταιρείες Παροχής Φορολογικών ή Φοροτεχνικών Συμβουλών,
 - ο Τους Λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας και τους ιδιώτες ελεγκτές,
 - ο Τους Κτηματομεσίτες και τις Κτηματομεσιτικές Εταιρείες,
 - ο Τους Οίκους Δημοπρασίας,
 - ο Τους εμπόρους αγαθών μεγάλης αξίας,
 - ο Τους Εκπλειστηριαστές και
 - ο Τους Ενεχυροδανειστές

- Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων του Ν.3229/04, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει για:
 - ο Τις επιχειρήσεις Καζίνο
 - ο Τα Καζίνο πλοίων με ελληνική σημαία,
 - ο Τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και τους άλλους φορείς που διοργανώνουν ή διεξάγουν τυχερά παιχνίδια και
 - ο Τα Πρακτορεία

- Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για:
 - ο Τους Συμβολαιογράφους και
 - ο Τους Δικηγόρους

- Το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας για:
 - ο Φυσικά Πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες
 - ο Νομικά Πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες
 - ο Εμπιστεύματα (Trusts)

Η εθνική μονάδα για την καταπολέμηση ΞΧ & ΧΤ είναι η Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης (στο εξής θα αναφέρεται ως Αρχή καταπολέμησης).

Σκοπός της Αρχής καταπολέμησης είναι η λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στις κάτωθι περιπτώσεις:

Η Αρχή απαρτίζεται από τρεις αυτοτελείς Μονάδες υπό κοινό Πρόεδρο, ως εξής:

- Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών

Η Α' Μονάδα συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις αναφορές υπόπτων ή ασυνήθων συναλλαγών που υποβάλλουν στην Αρχή οι τράπεζες (και τα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα), καθώς και τις πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Αρχή από άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ή περιέρχονται σε αυτήν από τα μέσα ενημέρωσης, το διαδίκτυο ή οποιαδήποτε άλλη πηγή και αφορούν επιχειρηματικές, επαγγελματικές ή συναλλακτικές δραστηριότητες που ενδεχομένως σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ομοίως, διερευνά και αξιολογεί κάθε τέτοια πληροφορία που διαβιβάζεται στην Αρχή από φορείς της αλλοδαπής, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.

Η Α' Μονάδα δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στις τράπεζες (και στα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα) και τους ανωτέρω φορείς αναφορικά με τη διαχείριση μιας υπόθεσης που εμπίπτει στην αρμοδιότητά της. Μάλιστα, σε επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος διατάσσει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των ελεγχόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων.

Μετά το πέρας μιας έρευνας η Α' Μονάδα αποφασίζει αν πρέπει να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί με αιτιολογημένο πόρισμά της στον αρμόδιο Εισαγγελέα, εφόσον τα αντληθέντα στοιχεία κρίνονται επαρκή για μια τέτοια παραπομπή. Υπόθεση που αρχειοθετήθηκε μπορεί οποτεδήποτε να ανασυρθεί για να συνεχισθεί η έρευνα ή να συσχετισθεί με οποιαδήποτε άλλη έρευνα της Αρχής.

Η Α' Μονάδα συμμετέχει σε διεθνείς φορείς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αντίστοιχων με αυτήν αρχών, ιδίως στο Δίκτυο των Μονάδων Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FIU–Net) και στη διεθνή Ομάδα Έγκμοντ (Egmont Group), παρακολουθεί τις εργασίες τους και συμμετέχει σε ομάδες εργασίας των εν λόγω φορέων.

- Β' Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας

Η Β' Μονάδα συγκεντρώνει και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Αρχή από τις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές ή περιέρχονται σε αυτήν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο και αφορούν στην τέλεση τρομοκρατικών πράξεων και στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ομοίως, διερευνά και αξιολογεί κάθε τέτοια πληροφορία που διαβιβάζεται στην Αρχή από φορείς της αλλοδαπής, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.

Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Β' Μονάδας είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που επιβάλλεται με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και των οργάνων του και με κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Β' Μονάδα ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση τις τράπεζες και τα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα και ζητεί επισταμένη έρευνα για τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων πάσης φύσεως των αναφερόμενων φυσικών και νομικών προσώπων ή οντοτήτων. Οι τράπεζες και τα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να παράσχουν αμελλητί τα αιτούμενα στοιχεία. Σε διαφορετική περίπτωση, υπόκεινται σε κυρώσεις

Η Β' Μονάδα είναι επίσης αρμόδια για τον προσδιορισμό των φυσικών και νομικών προσώπων ή οντοτήτων που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τη δέσμευση των περιουσιακών τους στοιχείων.

- Γ' Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

Η Γ' Μονάδα δέχεται τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που υποχρεούνται σε υποβολή τέτοιας δήλωσης και τις αξιολογεί. Επίσης, διερευνά πληροφορίες σχετικά με τη μη υποβολή ή με ανακρίβειες των δηλώσεων αυτών, προβαίνοντας σε δειγματοληπτικό, κατά την κρίση της, ή στοχευμένο έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων προσώπων. Ο έλεγχος, πέραν της διαπίστωσης της υποβολής και του αληθούς περιεχομένου της δήλωσης, περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση τη διακρίβωση, κατά πόσον η απόκτηση νέων περιουσιακών στοιχείων ή η επαύξηση υφιστάμενων δικαιολογείται από το ύψος των πάσης φύσεως εσόδων των υπόχρεων σε δήλωση προσώπων, σε συνδυασμό με τις δαπάνες διαβίωσής τους. Η Μονάδα μπορεί να καλεί τους ελεγχόμενους για να δώσουν διευκρινίσεις ή να προσκομίσουν συμπληρωματικά παραστατικά στοιχεία εντός ρητής προθεσμίας.

Μετά το πέρας ενός ελέγχου, η Γ' Μονάδα αποφασίζει αν πρέπει να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί με αιτιολογημένο πόρισμά της στον αρμόδιο Εισαγγελέα.

Υπόθεση που αρχειοθετήθηκε μπορεί οποτεδήποτε να ανασυρθεί για να συνεχισθεί ο έλεγχος ή να συσχετισθεί με οποιαδήποτε άλλη έρευνα της Αρχής.

3.5. Συμπέρασμα

Από την παράθεση των αρμοδιοτήτων και του αντικειμένου δράσης των παραπάνω οργανισμών, καθίσταται σαφές ότι το ξέπλυμα χρήματος είναι ένα από τα μεγάλα διεθνή προβλήματα στις μέρες μας και η διεθνής κοινότητα έχει εντείνει τις προσπάθειές της για την αντιμετώπισή του. Οι διεθνείς φορείς που έχουν δημιουργηθεί παρέχουν συμβουλές, τεχνογνωσία, σεμινάρια και παρακολουθούν συνεχώς τις ενέργειες συμμόρφωσης των χωρών με το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο

και τις συστάσεις τους, ενώ σε περίπτωση μη αποτελεσματικής συμμόρφωσης, δύναται να θέσουν σε ειδικό καθεστώς χώρες που παρουσιάζουν αδυναμίες συμμόρφωσης.

Παράγοντες που δύνανται να επηρεάσουν την αποτελεσματική εφαρμογή των παραπάνω προτύπων σε μια χώρα είναι:

- Πολιτική και Οικονομική Αστάθεια
- Διαφθορά
- Το Επίπεδο της Οικονομικής Ανάπτυξης
- Χρηστή Διακυβέρνηση και Θεσμική Ανάπτυξη
- Πολιτιστικοί παράγοντες

Σημειώνεται ότι η έντονη δραστηριοποίηση των παραπάνω οργανισμών πραγματοποιείται αφενός για την εξάλειψη του φαινομένου του ΕΧ & της ΧΤ και αφετέρου για την άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων που δύναται να έχει το εν λόγω φαινόμενο, όπως οι αδύναμοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, η αυξημένη διαφθορά και εγκληματικότητα, η αργή οικονομική ανάπτυξη, οι μειωμένες ξένες επενδύσεις σε χώρες όπου το φαινόμενο είναι έντονο, καθώς και η μειωμένη ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

Κεφάλαιο 4: Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο

4.1. Συνοπτική παρουσίαση των υποχρεώσεων των ελληνικών τραπεζών

Το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο ορίζει υποχρεώσεις των τραπεζών και του προσωπικού τους για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σημειώνεται ότι κάθε χρηματοπιστωτικός οργανισμός είναι υποχρεωμένος να έχει επαρκή τεχνολογική υποδομή και οργάνωση και συγκεκριμένες πολιτικές και διαδικασίες για την παρακολούθηση, τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των συναλλαγών. Ειδικότερα, καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης πελάτη – τράπεζας, η διαχείριση του πελάτη διακρίνεται στα εξής στάδια:

- Σύναψη επιχειρηματικής σχέσης – εφαρμογή αρχής «Γνώρισε τον πελάτη σου – Know Your Customer (KYC)»
- Αξιολόγηση και κατηγοριοποίηση πελάτη
- Παρακολούθηση συναλλακτικής δραστηριότητας πελάτη

Οι απαραίτητες ενέργειες που περιλαμβάνονται σε κάθε στάδιο παρουσιάζονται συνοπτικά στον κάτωθι πίνακα και θα αναλυθούν εκτενέστερα παρακάτω.

4.2. Αποδοχή πελατών

4.2.1. Η αρχή «Γνώρισε τον πελάτη σου»

Η αρχή «Γνώρισε τον πελάτη σου – Know your Customer» ισχύει διεθνώς. Στη χώρα μας ορίζεται βάσει του Ν.3691/2008 (ΦΕΚ Α' 166/5.8.2008) και της σχετικής απόφασης της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ) 281/5/17.3.2009 της Τράπεζας της Ελλάδος (ΦΕΚ Β' 650/9-4-2009) που υποχρεώνουν τις τράπεζες να μην πραγματοποιούν συναλλαγή, αν δεν έχουν πιστοποιήσει και επαληθεύσει την ταυτότητα του συναλλασσόμενου. Επομένως, οφείλουν να ζητούν από τους πελάτες νομιμοποιητικά έγγραφα, έγγραφα

πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη, δικαιολογητικά συναλλαγών και να τηρούν τα στοιχεία αυτά σε αρχείο⁹.

Με την εφαρμογή της αρχής «γνώρισε τον πελάτη σου», γίνεται γνωστή η πραγματική ταυτότητα του πελάτη, το επαγγελματικό του προφίλ και οι προθέσεις του, αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας και χρήσης των τραπεζικών προϊόντων που του προσφέρει το κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Προς το σκοπό αυτό απαιτείται:

- η προσκόμιση και συλλογή των προβλεπόμενων από το νόμο και τις σχετικές διατάξεις της Τράπεζας της Ελλάδος ή των λοιπών εποπτικών φορέων δικαιολογητικών / νομιμοποιητικών εγγράφων και
- η συλλογή και κατοχή επαρκών πληροφοριών για κάθε πελάτη.

Η συλλογή και επεξεργασία των ανωτέρω στοιχείων αποτελούν τα κριτήρια αξιολόγησης της συνολικής εικόνας του πελάτη.

Προς διευκόλυνση των τραπεζών προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ των πελατών και να ενημερώσουν για την υποχρέωση παροχής στοιχείων, έχει εκδοθεί από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών το έντυπο «Συστηθήκατε»¹⁰. Το φυλλάδιο απευθύνεται στους πελάτες και διατίθενται μέσω των καταστημάτων όλων των τραπεζών, σε ελληνική και αγγλική έκδοση και αναφέρει όσα η νομοθεσία ορίζει σχετικά με τα απαιτούμενα στοιχεία που πιστοποιούν την ταυτότητα των πελατών και το λόγο τήρησης αυτών.

⁹ «βλ. Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Νομοθεσία»,

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/money1/legislation.aspx>

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Πράξεις Διοικητή και Αποφάσεις ΕΤΠΘ»,

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/money1/acts.aspx>».

¹⁰ «βλ. Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ), (29/01/2007), «Συστηθήκατε; Αν όχι... ..κάντε το τώρα»

Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο:

Πιστοποίηση Ταυτότητας: Φυσικό Πρόσωπο

Αγοράει Πελάτη

Μετά τη συμπλήρωση ούτως αναφέρεται τόσο σε εσάς, ως νέο ή υφιστάμενο πελάτη, όσο και σε άτομα που αναλαμβάνουν, ένω και για μία και μοναδική φορά, με τις τράπεζες που ρυθύνουν δραστηριότητες στη χώρα μας.

Γιατί, τον ένω να δε ενεργήσει για τις υπηρεσίες που του προσφέρουν από την πιστοποίηση νεοεισερχόμενου και αφορούν την εν μέρει που παρήχθη στην τράπεζα στοιχεία και πληροφοριών που πιστοποιούν εσάς, την ταυτότητα και το σκεπτικό σου.

1. Γιατί είναι υποχρεωτικό να παρέχω στοιχεία στην τράπεζα;

Σύμφωνα με το άρθρο 2492/2008 και τις οικείες αποφάσεις της Επιτροπής Τραπεζικών και Πρωτοδικών Φορέων 281/5/17.3.2009 της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως εκδόθηκαν, καθορίζουν ένα ρυθμιστικό πλαίσιο αναφορικά με την πρόληψη της κατάρτισης, που πραγματοποιείται αναφορικά με άτομα τη χρηματοοικονομική αγορά και η διασφάλιση των οικονομικών συναλλαγών τους.

Εις εφαρμογή αυτού που ρυθμίζεται παλαιότερα, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να μην πραγματοποιούν

Επισκεπτόμενος από το νόμο 3691/2008 και τις αποφάσεις της Επιτροπής Τραπεζικών και Πρωτοδικών Φορέων 281/5/17.3.2009 της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως εκδόθηκαν

Εγγράφο που μετράνε ως πιστοποιήσεις ή στοιχεία που (ανατίθενται με την περίπτωση)

<ul style="list-style-type: none"> (1) Διαπιστευμένη και πιστοποίηση (2) Αριθμός έκδοσης ταυτότητας ή διαβατηρίου (3) Έκδοση προτί (4) Ηλεκτρονική κάρτα πιστότητας (5) Επιστάμμο πελάτη (6) Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) (7) Πρωτόκολλο διαπίστευσης (8) Τελωμάρια αποστολής (9) Ανοικτό λογαριασμό και πιστοποιητικό διαπίστευσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Δελτίο Απονομιμής Εκτέλεσης • Διαβατήριο σε κάρτα • Ταυτότητα υπηρεσιών στο Σύστημα Απονομής και στις Ένοπλες Δυνάμεις • Επιστάμμο σημειώσεων φορολογίας, εισοδήματος (για φυσικά πρόσωπα) • Αίτηση φορολογικής συνδρομής, συμπληρωματικές της εισοδηματικής απόδοσης της και του σημαντικού πληροφορικής ελέγχου (για νομικά πρόσωπα και επενδυτικές) • Βιβλίο και μη υπηρεσιών νεοεισερχόμενου φορολογικής δήλωσης φορολογίας ένω υπάρχει ένα από τα δύο στοιχεία (Έγγραφο) • Πρωτόκολλο λογαριασμού διαπίστευσης Κρατικής Οικονομίας • Μελίσσια ανάλογα με τις 4 κατηγορίες κίνδυνου που έχει καταστεί σε δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ) • Βιβλίο ένω παραμένει αδιάφορο • Δελτίο ένω αγοράς • Αιτήρημα κίνησης μετρημάτων • Δελτίο ένω εισοδήματος • Επιστάμμο ταυτότητας • Παραπομπή Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης
---	--

Το έγγραφο αυτό πρέπει να επικυρώνεται πρωτότυπο, οι δε τράπεζες είναι υποχρεωμένες να έχουν την επικύρωσή τους από τούτο χρονικό διάστημα και να τηρούν αντίγραφο τους.

Αναλογώ με το είδος και το ύψος της συναλλαγής, το σκεπτικό που θα σου ζητηθούν από την τράπεζα σου μπορεί να διαφέρει. Κατά συνέπεια, είναι πιθανόν να σου απαιθούν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες, όπως:

- Εξισόζηση ΦΠΑ, ημελόγια, φορομηνιαίες, τίτλοι ιδιοκτησίας, μετρητήρια ή καλύτερα σκεπτικά,
- πληροφορίες σχετικά με το σκεπτικό και τη φύση της επιχειρηματικής σου έκτασης με την τράπεζα,
- πληροφορίες σχετικά με το οικονομικό και συναλλαγματικό σου προφίλ, ή/και
- άλλα έγγραφα.

Όταν ενεργείς για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδοξη των στοιχείων της δικής σου ταυτότητας, μπορείς να απόδοξη και το σκεπτικό του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργείς. Οι τράπεζες απαιτούνται, βάσει της πιστοποίησης νεοεισερχόμενου, να απαιτούν και αυτά τα στοιχεία και να διατηρούν τη γεννησιγόνο τους.

Εις ευχαριστήριό με τη συνεργασία σου και το χρόνο που αφιέρωσες για την ανάγνωση αυτού του ετύπου.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2012

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο:

Η αρχή «Know Your Customer» (KYC)

«Γνώρισε τον πελάτη σου» Know Your Customer (KYC)

Εφαρμογή μέτρων απλουστευμένης ή δέουσας ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ:

- Πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη.
- Πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου.
- Συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.
- Δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών.
- Παρακολούθηση (monitoring) των πελατών και των συναλλαγών τους.
- Εφαρμογή διαδικασίας για τον εντοπισμό, τη διαχείριση και την αναφορά των ύποπτων συναλλαγών.
- Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου
- Τήρηση αρχείου

Αξιολόγηση & κατηγοριοποίηση του πελάτη

Κατηγοριοποίηση του πελάτη σε κατηγορία κινδύνου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ:

- Πελάτες Χαμηλού Κινδύνου
- Πελάτες Κανονικού Κινδύνου
- Πελάτες Υψηλού Κινδύνου

Παρακολούθηση συναλλακτικής συμπεριφοράς πελατών

Διαρκής παρακολούθηση των λογαριασμών και των συναλλαγών των πελατών

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ:

- Σύγκριση συναλλαγών με το προφίλ πελάτη, με προφίλ συναλλαγών ομοειδών πελατών και με τυπολογία ασυνήθων / ύποπτων συναλλαγών
- Ικανότητα αναγνώρισης συναλλαγών δικαιολογημένων από τη δραστηριότητα του πελάτη
- Τήρηση αρχείου για μελλοντικό έλεγχο
- Διερεύνηση των ειδοποιήσεων που παράγονται από το πληροφοριακό σύστημα
- Εφαρμογή διαδικασίας για τον εντοπισμό, τη διαχείριση και την αναφορά των ύποπτων συναλλαγών.
- Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου
- Τήρηση αρχείου

4.2.2. Η έννοια της «Δέουσας επιμέλειας»

Σύμφωνα με το παράρτημα IV της απόφασης της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων ΠΔΤΕ 2577/2006 της Τράπεζας της Ελλάδος¹¹, ως δέουσα επιμέλεια νοείται η λήψη των προβλεπόμενων μέτρων για τη γνώση των υφιστάμενων και νέων πελατών της τράπεζας με βάση επαρκείς διαδικασίες και η συνεχής παρακολούθηση της συναλλακτικής τους δραστηριότητας. Δηλαδή, δέουσα επιμέλεια είναι το σύνολο των υποχρεώσεων της Τράπεζας σχετικά με την πιστοποίηση ταυτότητας των πελατών, τη διαμόρφωση του προφίλ τους και την αξιολόγηση της συναλλακτικής τους δραστηριότητας σε σχέση με ζητήματα ΞΧ & ΧΤ.

Για πελάτες και συναλλαγές υψηλού κινδύνου πρέπει να ακολουθούνται διαδικασίες αυξημένης δέουσας επιμέλειας.

4.2.3. Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας & πιστοποίηση ταυτότητας πελατών

Στα μέτρα δέουσας επιμέλειας περιλαμβάνονται:

- Η πιστοποίηση και η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη με την προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών και νομιμοποιητικών εγγράφων, όπως αναφέρονται στη σχετική νομοθεσία και καταγράφονται στις διαδικασίες της Τράπεζας.
- Η πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων νομικών προσώπων και οντοτήτων.
- Η συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.
- Η δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών (φυσικών και νομικών προσώπων).

¹¹ «βλ. Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Πράξεις Διοικητή και Αποφάσεις ΕΤΠΘ», <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/money1/acts.aspx>»

- Η εξέταση συναλλαγών / δραστηριοτήτων που δύναται να μη συνάδουν με το προφίλ του πελάτη.

Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται:

- ο Όταν συνάπτονται επιχειρηματικές σχέσεις (πχ άνοιγμα λογαριασμού σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μίσθωση θυρίδας, χορήγηση δανείου κλπ).
- ο Όταν διενεργείται οποιαδήποτε συναλλαγή το ποσό της οποίας είναι ισότιμο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ τουλάχιστον, είτε διενεργείται με μία πράξη είτε με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση.
- ο Όταν υπάρχει υπόνοια νομιμοποίησης εσόδων από ΞΧ και ΧΤ, ανεξάρτητα από οποιοδήποτε κατώτερο όριο, παρέκκλιση ή εξαίρεση.
- ο Όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που προσκομίστηκαν για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας:
 - ο του πελάτη,
 - ο άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης
 - ο του πραγματικού δικαιούχου.

4.3. Κατηγοριοποίηση πελατών

4.3.1. Αξιολόγηση με βάση τον κίνδυνο (Risk based approach)

Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ) 281/5/17.3.2009 της Τράπεζας της Ελλάδος¹², η τράπεζα οφείλει να διατηρεί μηχανισμούς συνεχούς αξιολόγησης σχετικά με το βαθμό έκθεσης της σε κίνδυνο από δραστηριότητες ΞΧ & ΧΤ.

¹² «βλ. Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Πράξεις Διοικητή και Αποφάσεις ΕΤΠΘ», <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/money/acts.aspx>»

Βασική μεθοδολογία προσέγγισης ΞΧ & ΧΤ είναι η αξιολόγηση με βάση τον κίνδυνο (risk-based approach)¹³. Η προσέγγιση αυτή συνίσταται στον εντοπισμό, στην αξιολόγηση των κινδύνων και στην ανάπτυξη στρατηγικής για τη διαχείριση και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που εντοπίζονται.

Στόχος της προσέγγισης με βάση τον κίνδυνο είναι να διασφαλίζεται ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ανταποκρίνονται στους κινδύνους που εντοπίζονται.

Η πολιτική εντοπισμού και διαχείρισης των εν λόγω κινδύνων υλοποιείται μέσα από:

- τη λήψη συνδυασμένων μέτρων πρόληψης,
- την πιστοποίηση της ταυτότητας των πελατών,
- την εφαρμογή κανόνων δέουσας επιμέλειας,
- την ανίχνευση και
- τον εντοπισμό των ύποπτων συναλλαγών, της παρακολούθησης των συναλλαγών, της αναφοράς, και της τήρησης αρχείου.

Όλοι οι πελάτες και όλες οι συναλλαγές δεν ενέχουν τον ίδιο κίνδυνο. Για την αξιολόγηση του συνολικού κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη, κατ' ελάχιστον, τα παρακάτω κριτήρια:

- ***Ο κίνδυνος πελάτη (customer risk):***
 - ο Εξετάζεται ο τύπος πελάτη και ο κίνδυνος που απορρέει από την επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητά του (πχ πολύπλοκη δομή ιδιοκτησίας νομικών προσώπων, εταιρίες με ανώνυμες μετοχές, εταιρίες που έχουν συσταθεί σε υπεράκτια κέντρα, Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα, πελάτες με μεγάλες συναλλαγές σε μετρητά κτλ).

¹³ «βλ. Financial Action Task Force (FATF), (June 2010), “Risk Based Approach”, Financial Action Task Force (FATF), (October 2003), “FATF 40 Recommendations”, Financial Action Task Force (FATF), (October 2001) “FATF IX Special Recommendations”»

- ο Εξετάζεται ο κίνδυνος που απορρέει από τη συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη (π.χ. διενέργεια συναλλαγών χωρίς εμφανή νόμιμο οικονομικό/εμπορικό σκοπό, δυσκολίες στην εξακρίβωση της πηγής και προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη, απροθυμία από τον πελάτη να αποκαλύψει τους πραγματικούς ιδιοκτήτες νομικού προσώπου κτλ).
- ***Ο κίνδυνος του χρησιμοποιούμενου προϊόντος/υπηρεσίας (product/service risk):***
- ο Εξετάζεται ο κίνδυνος από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη (π.χ. εμβάσματα, υπηρεσίες private banking, επενδυτικά προϊόντα κτλ).
 - ο Εξετάζεται ο κίνδυνος από τη διενέργεια συναλλαγών που ευνοούν την ανωνυμία του πελάτη (π.χ. πελάτες εξ' αποστάσεως).
- ***Ο κίνδυνος χώρας (country/geographic risk):***
- ο Εξετάζεται ο κίνδυνος που απορρέει από τη χώρα ή περιοχή προέλευσης ή προορισμού των κεφαλαίων ή διεξαγωγής των εργασιών ή καταγωγής του πελάτη.

Σε συνέχεια των κύριων κριτηρίων που παρατίθενται παραπάνω, τα ειδικότερα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση και την κατάταξη των πελατών σε βαθμό κινδύνου είναι:

- η χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη,
- η επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου ή ο τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου,
- η χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων,
- η πολυπλοκότητα των συναλλαγών,
- ο όγκος, το μέγεθος και το είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών,

- το νομικό καθεστώς και η χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου,
- οι συναλλαγές με τη χρήση νέων τεχνολογιών,
- ο πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου,
- η απόκλιση από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.

Τα παραπάνω κριτήρια χρησιμοποιούνται συνδυαστικά από τα συστήματα πληροφορικής που διαθέτει το κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο:

Προσέγγιση του ξεπλύματος χρήματος με βάση τον κίνδυνο

Ο πελάτης αξιολογείται με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

☞ **Τον κίνδυνο πελάτη (customer risk).**

- Εξετάζεται ο τύπος πελάτη και ο κίνδυνος που απορρέει από την επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητά του
- Τον κίνδυνο που απορρέει από τη συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη

☞ **Τον κίνδυνο του χρησιμοποιούμενου προϊόντος/υπηρεσίας (product/service risk).**

- Τον κίνδυνο από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη
- Τον κίνδυνο από τη διενέργεια συναλλαγών που ευνοούν την ανωνυμία του πελάτη

☞ **Τον κίνδυνο χώρας (country/geographic risk).**

- Τον κίνδυνο που απορρέει από τη χώρα ή περιοχή προέλευσης ή προορισμού των κεφαλαίων ή διεξαγωγής των εργασιών του πελάτη.

Τα παραπάνω κριτήρια χρησιμοποιούνται συνδυαστικά.

Διαβάθμιση των πελατών σε **τρεις κατηγορίες κινδύνου:**

☞ **χαμηλού,**

☞ **κανονικού,**

☞ **υψηλού,**

οι οποίες συνοδεύονται από τα αντίστοιχα μέτρα επιμέλειας, περιοδικής παρακολούθησης και ελέγχων.

Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο:

Προσέγγιση του ξεπλύματος χρήματος με βάση τον κίνδυνο

Επιχειρηματικά κριτήρια

- Οποιαδήποτε επιχείρηση με έντονη δραστηριότητα σε μετρητά (πρατήρια καυσίμων, fast food/εστιατόρια/delivery, αθουσα παιγνίων με ηλεκτρονικά κλπ)
- Μη τραπεζικοί χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
- Ταξιδιωτικά πρακτορεία
- Καζίνο
- Εισαγωγικές / εξαγωγικές εταιρίες
- Έμποροι πολύτιμων λίθων / μετάλλων / κοσμημάτων
- Off shore εταιρίες
- Έμποροι αυτοκινήτων / σκαφών / δερμάτινων ειδών
- Shell banks
- Μεσίτες / έμποροι / αντιπρόσωποι
- Κατασκευαστές / κτηματομεσίτες

Κριτήρια συμπεριφοράς

- Καταθέσεις που δεν συνάδουν με το προφίλ του πελάτη και εμβάσματα στο εξωτερικό
- Συχνές επισκέψεις σε θυρίδα που συνδυάζονται με συναλλαγές σε μετρητά
- Παροχή ανεπαρκών ή ψευδών πληροφοριών από πελάτη
- Συναλλαγές σχεδιασμένες προκειμένου να παρακάμπτονται κριτήρια εντοπισμού (πχ πολλές καταθέσεις σε ποσά κάτω των 15.000 ευρώ)
- Συχνές συναλλαγές σε διαφορετικά καταστήματα της Τράπεζας
- Έκδοση επιταγής ή εμβάσματος έναντι μετρητών
- Συχνές καταθέσεις μετρητών ή επιταγών τρίτων σε λογαριασμό και έκδοση επιταγής
- Συχνές καταθέσεις μέσω ATM
- Ξαφνική έντονη δραστηριοποίηση αδρανούς λογαριασμού

Κριτήρια συναλλαγών

- Ευρεία διακίνηση μετρητών
- Εμβάσματα
- Χρηματοδότηση με εγγύηση μετρητά
- Ταξιδιωτικές επιταγές
- Σύνθετες / πολύπλοκες συναλλαγές (αγοραπωλησία τίτλων κλπ)

Γεωγραφικά κριτήρια

- Χώρες στις οποίες παράγονται / διακινούνται / χρησιμοποιούνται ευρέως ναρκωτικά
- Χώρες που είναι καταφύγια τραπεζικού απορρήτου (Ελβετία, Αυστρία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο κλπ)
- Χώρες που υποθάλλουν την τρομοκρατία
- Χώρες της Ανατολικής Ευρώπης
- Χώρες & ΠΕΠ πχ Μάρκος – Φιλιππίνες (1986), Mobutu – Ζαίρ (1986), Abacha – Νιγηρία (1998) (\$4,3 δις - 19 τράπεζες)

4.3.2. Η εφαρμογή «Δέουσας επιμέλειας» με βάση τον κίνδυνο

Για την καλύτερη παρακολούθηση του κινδύνου, αλλά και την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των αντίστοιχων μέτρων επιμέλειας, οι πελάτες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες κινδύνου:

- χαμηλού,
- κανονικού,
- υψηλού,

οι οποίες συνοδεύονται από τα αντίστοιχα μέτρα επιμέλειας, περιοδικής παρακολούθησης και ελέγχων.

Συγκεκριμένα, στους:

- πελάτες χαμηλού κινδύνου εφαρμόζονται μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας,
- πελάτες κανονικού κινδύνου εφαρμόζονται μέτρα δέουσας επιμέλειας και
- πελάτες υψηλού κινδύνου εφαρμόζονται μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας.

Ταυτόχρονα, για κατηγορίες πελατών που εμφανίζουν χαρακτηριστικά που υπερβαίνουν την κατηγορία υψηλού κινδύνου, δεν πρέπει να συνάπτεται ή πρέπει να διακόπτεται η υπάρχουσα επιχειρηματική σχέση.

Οι κατηγορίες των πελατών βάσει κινδύνου παρατίθενται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα:

Η πρακτική των ελληνικών τραπεζών για τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο:

Προσέγγιση του ξεπλύματος χρήματος με βάση τον κίνδυνο

Πελάτες Χαμηλού Κινδύνου	Πελάτες Κανονικού Κινδύνου	Πελάτες Υψηλού Κινδύνου
Εφαρμογή μέτρων απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας	Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας	Εφαρμογή μέτρων <u>αυξημένης</u> δέουσας επιμέλειας
ΠΡΟΣΩΠΑ: <ul style="list-style-type: none">εισηγμένες εταιρίες,εταιρίες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες,ελληνική δημόσια αρχή ή ΝΠΔΔ ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο,δημόσιες αρχές ή δημόσιοι οργανισμοί	ΠΡΟΣΩΠΑ: <p>Όλα τα πρόσωπα που δεν ανήκουν στις άλλες δύο κατηγορίες</p> Μέτρα δέουσας επιμέλειας: <ul style="list-style-type: none">Πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη.Την πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων νομικών προσώπων και οντοτήτων.Τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.Τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών.Ενδεδεχόμενη εξέταση των συναλλαγών	ΠΡΟΣΩΠΑ: <ul style="list-style-type: none">Λογαριασμοί πελατών μη κατοίκων.Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα.Εταιρίες με ανώνυμες μετοχές.Λογαριασμοί υπεράκτιων εταιριών (off shore) και εταιριών ειδικού σκοπού.Στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων.Λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.Λογαριασμοί διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σημαντικών πελατών.Έναρξη Επιχειρηματικής Σχέσης & Συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη.Διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης.Χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF.
<ul style="list-style-type: none">Μόνο νομιμοποίηση εκπροσώπωνΕντάσσονται στη συγκεκριμένη κατηγορία με απόφαση ανώτερου διοικητικού στελέχους της τράπεζαςΕπικαιροποιούνται από το κατάστημα ανά έτος		<ul style="list-style-type: none">Τα μέτρα εξειδικεύονται ανά κατηγορίαΑξιολογούνται από το κατάστημα ανά έτοςΑποστέλλεται συγκεντρωτική αναφορά στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχοςΣυντάσσεται αναφορά προς το ΔΣ

4.4. Παρακολούθηση & αξιολόγηση πελατειακής σχέσης και συναλλαγών πελατών (monitoring)

Στο πλαίσιο εφαρμογής μέτρων δέουσας επιμέλειας περιλαμβάνεται η ενδεδεχόμενη εξέταση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων των πελατών και των πραγματικών δικαιούχων, καθώς και η διαρκής παρακολούθηση των λογαριασμών και των συναλλαγών των πελατών.

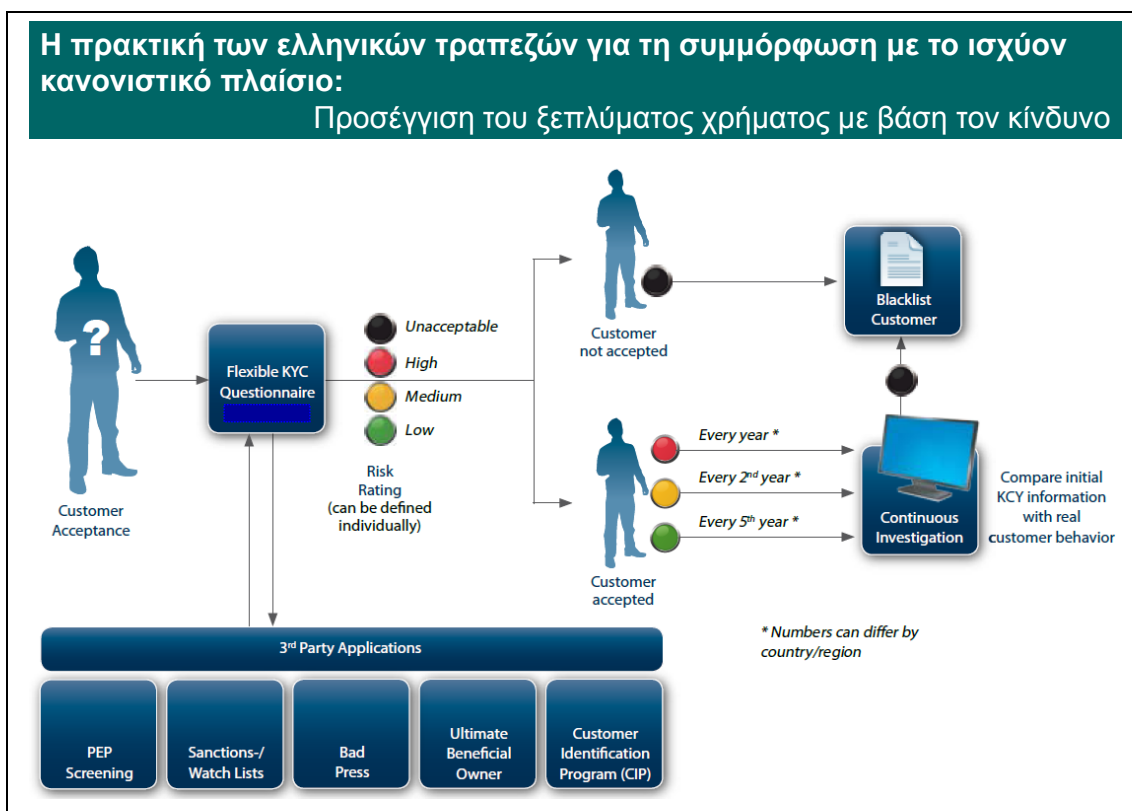
Σκοπός της εν λόγω ενέργειας είναι:

- η γνώση ότι οι συναλλαγές ή οι δραστηριότητες των πελατών ανταποκρίνονται στο οικονομικό συναλλακτικό προφίλ που έχει διαμορφωθεί,
- ο εντοπισμός των ύποπτων συναλλαγών, των συναλλαγών ή των δραστηριοτήτων από τις οποίες εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων που συνδέονται με το ΞΧ και τη ΧΤ, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής (φύση, πολυπλοκότητα, ύψος, χρήση μετρητών κλπ) και

του προσώπου (επάγγελμα, οικονομική επιφάνεια, επιχειρηματική συμπεριφορά κλπ),

- ο εντοπισμός των ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων που δεν συνάδουν με τη συναλλακτική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου και του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.

Τυχόν συναλλαγές που αναγνωρίζονται ως ύποπτες, αξιολογούνται με αυξημένη δέουσα επιμέλεια, ενώ μετά την εξέτασή τους, εφόσον υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη νόμιμη προέλευση των κεφαλαίων, ακολουθείται η διαδικασία αναφοράς προς το αρμόδιο στέλεχος του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

4.5. Τραπεζικό απόρρητο & ΕΧ/ΧΤ

Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα οφείλει να τηρεί τη μυστικότητα των υποθέσεων των πελατών του και να συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Ν.2472/97 περί Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών για τη συλλογή και τήρηση πληροφοριών συναλλασσομένων, την εχεμύθεια και το τραπεζικό και επαγγελματικό απόρρητο.

Ως τραπεζικό απόρρητο ορίζεται η οφειλόμενη από τις τράπεζες επαγγελματική εχεμύθεια, η οποία αφορά σε όλα τα στοιχεία που είτε ο συναλλασσόμενος – πελάτης εμπιστεύθηκε σ' αυτές, είτε οι τράπεζες πληροφορήθηκαν κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

Το τραπεζικό απόρρητο διακρίνεται σε δύο κατηγορίες:

- Γενικό τραπεζικό απόρρητο: Το καθήκον εχεμύθειας απέναντι σε όλους τους συμβαλλόμενους, το οποίο αφορά σε όλες τις συναλλακτικές εργασίες.
- Απόρρητο καταθέσεων: Ειδική υποχρέωση που προκύπτει από τις συμβάσεις που αφορούν τις τραπεζικές καταθέσεις – λογαριασμούς (ΝΔ.1059/1971)

4.6. Προβλεπόμενες κυρώσεις

Η τήρηση της πολιτικής και των διαδικασιών για ΕΧ & ΧΤ είναι πολύ σημαντικές για τις Τράπεζες και τυχόν παραβίαση τους μπορεί να οδηγήσει σε επιβολή διοικητικών και ποινικών κυρώσεων. Χαρακτηριστικά, στις 27 Φεβρουαρίου και 13 Νοεμβρίου 2009 η Τράπεζα της Ελλάδος επέβαλε διοικητικά πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με αδυναμίες των συστημάτων και διαδικασιών για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες συνολικού ποσού 1.250.000 Ευρώ, το οποίο κατανεμήθηκε σε δέκα (10) εμπορικές τράπεζες, σε δύο (2) συνεταιριστικές, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και σε μία (1) εταιρία διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της τράπεζας με τις διατάξεις του Ν.3691/2008, δύναται, σύμφωνα με το κεφ. Η', άρθρα 45-52 του Νόμου, να επιβληθούν οι παρακάτω κυρώσεις:

στην Τράπεζα:

- πρόστιμο από 30.000 έως 2.000.000 ευρώ (σε περίπτωση υποτροπής αυξάνεται σε 3.000.000 ευρώ),
- πρόστιμο από 10.000 έως 300.000 ευρώ κατά των μελών του ΔΣ, του Διευθύνοντος Συμβούλου, των διευθυντικών στελεχών και άλλων υπαλλήλων της τράπεζας, υπαίτιων για τις παραβάσεις ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο και εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων της τράπεζας,
- απομάκρυνση των παραπάνω στελεχών από τη θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα,
- απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου,
- ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας.

στο στέλεχος / υπάλληλο της Τράπεζας:

- για βαριά αμέλεια = φυλάκιση μέχρι 2 ετών
- για συνέργεια = 10 έτη φυλάκιση
- χρηματική ποινή από 30.000 έως 1.500.000 ευρώ.

k1460991 www.fotosearch.com

Κεφάλαιο 5: Εμπειρική μελέτη

5.1. Γενικά – Συνοπτική επισκόπηση των υποχρεώσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά το KYC

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα παρατίθενται παραπάνω, σχετικά με τις συστάσεις των διεθνών οργανισμών, καθώς και το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, πρέπει, βάσει του άρθρου 13.1.γ. του Ν.3691/2008, των παραγράφων 1.3.i., 1.3.ii., 4.3., 4.4., 4.6., 5.1., 5.4.iii., 5.4.iv. της ΕΤΠΘ 281/5/17.03.2009 και των παραγράφων Α.4.α. και Α.4.γ. της ΕΤΠΘ 290/12/11.11.2009, και της ΠΔ/ΤΕ 2652/29.02.2012, να προβαίνουν στις κάτωθι ενέργειες:

- να καθορίζουν και να επαναξιολογούν σε τακτική βάση την πολιτική αποδοχής νέων πελατών και τα κριτήρια μη αποδεκτού κινδύνου, μετά από ενδελεχή αξιολόγηση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν από τους υπάρχοντες και νέους πελάτες, τις συναλλαγές, τις χώρες προέλευσης ή/και διεξαγωγής των εργασιών τους, καθώς και από την υιοθέτηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών,
- να λαμβάνουν ιδιαίτερα μέτρα κατά τη σύναψη διασυννοριακών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης, καθώς και κατά τη διάρκεια της σχέσης αυτής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 21 του Ν.3691/2008 και στην ΕΤΠΘ 281/5/17.03.2009,
- να διαμορφώνουν το πλήρες οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου, με σκοπό την κατηγοριοποίηση αυτών με βάση τον κίνδυνο ΞΧ και ΧΤ και τη λήψη των αντίστοιχων μέτρων δέουσας επιμέλειας,
- να τηρούν κατάλληλες διαδικασίες και μέτρα που εφαρμόζονται για τη διαχείριση του κινδύνου ΞΧ και ΧΤ, ανάλογα με το μέγεθος, τη δομή και τη πολυπλοκότητα των εργασιών του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Σημειώνεται ότι για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση του συνολικού κινδύνου που αντιμετωπίζει, κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, λαμβάνει υπόψη, τουλάχιστον, τα εξής:

- τον κίνδυνο που απορρέει από την επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα των πελατών του (π.χ. πολύπλοκη δομή ιδιοκτησίας νομικών προσώπων, εταιρίες με ανώνυμες μετοχές, εταιρίες που έχουν συσταθεί σε υπεράκτια κέντρα, Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ), πελάτες με μεγάλες συναλλαγές σε μετρητά κτλ),
 - τον κίνδυνο από τη συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη (π.χ. διενέργεια συναλλαγών χωρίς εμφανή νόμιμο οικονομικό/εμπορικό σκοπό, δυσκολίες στην εξακρίβωση της πηγής και της προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη, απροθυμία από τον πελάτη να αποκαλύψει τους πραγματικούς ιδιοκτήτες νομικού προσώπου κτλ),
 - τον κίνδυνο από τη διενέργεια συναλλαγών που ευνοούν την ανωνυμία του πελάτη (π.χ. πελάτες εξ' αποστάσεως),
 - τον κίνδυνο από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη, (π.χ. εμβάσματα, υπηρεσίες private banking, επενδυτικά προϊόντα κτλ),
 - τον κίνδυνο από τη χώρα ή την περιοχή προέλευσης ή προορισμού των κεφαλαίων ή διεξαγωγής των εργασιών του πελάτη,
- να εγκαθιστούν επαρκή πληροφοριακά συστήματα και αποτελεσματικές διαδικασίες για τη διαρκή παρακολούθηση λογαριασμών και συναλλαγών, προκειμένου να ανιχνεύονται, να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται συναλλαγές και πελάτες υψηλού κινδύνου. Τα πληροφοριακά συστήματα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν έγκαιρα αξιόπιστες και απαραίτητες πληροφορίες για τον εντοπισμό, ανάλυση και αποτελεσματική παρακολούθηση των λογαριασμών πελατών και των συναλλαγών. Η παρακολούθηση των λογαριασμών και συναλλαγών διενεργείται σε σχέση με συγκεκριμένη τυπολογία συναλλαγών, το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη, όπως καθορίζεται παραπάνω, την αναμενόμενη κίνηση του λογαριασμού σε σχέση και με την κίνηση λογαριασμών αντίστοιχων κατηγοριών πελατών.
- να προβαίνουν στη διαβάθμιση των πελατών σε τρεις τουλάχιστον κατηγορίες κινδύνου:
- χαμηλού,
 - κανονικού,

- υψηλού

η οποία συνοδεύεται από τα αντίστοιχα μέτρα επιμέλειας, περιοδικής παρακολούθησης και ελέγχων. Ενδεικτικές παράμετροι ενός συστήματος αξιολόγησης και διαβάθμισης του κινδύνου είναι οι κάτωθι:

- επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου
- χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη
- συναλλαγές με χρήση νέων τεχνολογιών
- πολυπλοκότητα συναλλαγών
- χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων
- νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου
- πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου
- απόκλιση από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη
- όγκος, μέγεθος και είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών
- τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου.

Η συλλογή και η κατοχή επαρκών πληροφοριών για έναν πελάτη, η χρήση τους για την εξακρίβωση της ταυτότητάς του, καθώς και η αξιολόγηση του συνολικού οικονομικού/συναλλακτικού του προφίλ, αποτελεί τη βάση όλων των διαδικασιών πρόληψης του ΞΧ και της ΧΤ και το πιο αποτελεσματικό μέσο για την προστασία από αρνητικές επιπτώσεις στη φερεγγυότητα και τη φήμη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Συνεπώς, όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω, κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, πρέπει για κάθε πελάτη του να εφαρμόζει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον εν λόγω πελάτη, τόσο κατά την έναρξη, όσο και κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης, τα οποία πρέπει δε κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνουν:

- τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.
- τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους (φυσικών και νομικών προσώπων), στο οποίο περιλαμβάνονται τουλάχιστον τα εξής:

1. ο σκοπός για τον οποίο ανοίγεται ο λογαριασμός ή συνάπτεται μια επιχειρηματική σχέση,
2. η προβλεπόμενη κίνηση του λογαριασμού,
3. τα είδη των συναλλαγών που δύναται να γίνουν,
4. η αναμενόμενη πηγή των κεφαλαίων που θα πιστώνονται στο λογαριασμό,
5. ο αναμενόμενος προορισμός εξερχόμενων εμβασμάτων ή πληρωμών,
6. το μέγεθος και οι πηγές των περιουσιακών στοιχείων και των εισοδημάτων του πελάτη,
7. η περιγραφή της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη.

Το κανονιστικό πλαίσιο στην Ελλάδα και διεθνώς: Υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

- Ύπαρξη Πολιτικής και Εγχειριδίου Διαδικασιών & Ελέγχων
- Κατανομή αρμοδιοτήτων σε πρόσωπα και υπηρεσιακές μονάδες
- Ορισμός αρμόδιου διευθυντικού στελέχους με σαφείς αρμοδιότητες, ευθύνες & καθήκοντα
- Εφαρμογή πολιτικής αποδοχής πελατών & ταξινόμηση πελατών (νέων & υφιστάμενων) & συναλλαγών σε κατηγορίες κινδύνου
- Αυστηρή επιμέλεια για τη συμπλήρωση στοιχείων ταυτοποίησης & πιστοποίησης ταυτότητας πελάτη
- Λήψη & εξακρίβωση στοιχείων ταυτότητας συναλλασσομένου / τρίτου
- Διαμόρφωση οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου
- Συνεκτίμηση συνολικού χαρτοφυλακίου πελάτη σε επίπεδο ομίλου
- Διαχείριση κινδύνων
- Χρήση επαρκών πληροφοριακών συστημάτων & διαδικασιών για τη διαρκή παρακολούθηση των λογαριασμών & των συναλλαγών
- Μέριμνα για εκπαίδευση & επιμόρφωση προσωπικού
- Λήψη μέτρων για μη κατάρτιση συναλλαγής ή διακοπή σχέσης με πελάτη σε περίπτωση όπου δεν πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις
- Εγρήγορση για εντοπισμό ασυνήθων / ύποπτων συναλλαγών και μέριμνα για αναφορά, όπου απαιτείται
- Παροχή πληροφοριών / άρση απορρήτου / εχεμύθεια
- Περιοδική (τουλάχιστον ετήσια) αξιολόγηση πελατών και έκθεση του αρμόδιου διευθυντικού στελέχους προς τη Διοίκηση του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος
- Τήρηση αρχείου (για 5 έτη τουλάχιστον)
- Εσωτερικός έλεγχος
- Υποβολή ετήσιας έκθεσης στην ΤτΕ, σχετικά με:
 - μέτρα & διαδικασίες που λήφθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους
 - διενεργούμενους ελέγχους (ευρήματα & διορθωτικές ενέργειες)
 - αναφορές ασυνήθων / ύποπτων συναλλαγών
 - εκπαίδευση / επιμόρφωση προσωπικού

5.2. Μεθοδολογία της Εμπειρικής Έρευνας

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής προσπαθήσαμε να καταγράψουμε τις ενέργειες και την πρακτική που έχουν υιοθετήσει τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC), καθώς και τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πρακτικής.

Η εν λόγω μελέτη πραγματοποιήθηκε μέσω ενδελεχούς διερεύνησης και σύγκρισης:

- των πολιτικών και των διαδικασιών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την εφαρμογή της αρχής «Know Your Customer» (KYC),
- μέσω επισκόπησης και αξιολόγησης των ερωτηματολογίων που εφαρμόζουν για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους, καθώς και
- της αξιολόγησης των πληροφοριακών συστημάτων που έχουν εγκαταστήσει για τη διαρκή παρακολούθηση λογαριασμών και συναλλαγών,
- ενώ πραγματοποιήθηκαν και συνεντεύξεις με τα αρμόδια στελέχη των εν λειτουργία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

5.3. Μεθοδολογικά και δειγματοληπτικά στοιχεία της μελέτης

Στη μελέτη λάβαμε υπόψη μας το σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, εκτός των συνεταιριστικών τραπεζών. Μέρος της βιβλιογραφίας της παρούσης αποτελούν οι πολιτικές και οι διαδικασίες των τραπεζών που εφαρμόζονται για τη διαχείριση του κινδύνου ΞΧ και ΧΤ, τα ερωτηματολόγια που έχουν σχεδιάσει για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους, βασικές προδιαγραφές των πληροφοριακών συστημάτων που χρησιμοποιούν, καθώς και προσωπικές συνεντεύξεις με αρμόδια στελέχη των τραπεζών.

Θέματα εμπιστευτικότητας που πρέπει να τηρήσουμε δεν μας επιτρέπουν να αναφερθούμε αναλυτικά σε κάθε τράπεζα.

Υλικό της μελέτης για την αξιολόγηση αποτέλεσαν τα κείμενα των εσωτερικών πολιτικών και διαδικασιών των τραπεζών, τα ερωτηματολόγια KYC, τα βασικά χαρακτηριστικά των συστημάτων τους, καθώς και συνεντεύξεις με στελέχη τους.

Για την αξιολόγηση των παραπάνω, χρησιμοποιήθηκε αφενός το σχετικό ερωτηματολόγιο ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος¹⁴ και αφετέρου ερωτηματολόγιο, το οποίο δημιουργήθηκε αποκλειστικά για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης.

Εμπειρική μελέτη:

Μεθοδολογία της Έρευνας

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΧΗ

ΣΕΒΙΜΑΤΟΣ ΚΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (E.C.R.T.)

QUESTIONNAIRE
FOR
ANTI-MONEY LAUNDERING / COMBATING FINANCING OF TERRORISM (A.M.L.C.F.T.)
INSPECTION

ΓΡΑΦΕΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΡΟΧΗΣ
ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΟΣ ΕΣΟΔΩΝ
ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Παραγράφοι υπαγορεύσεις και σημειωτικές διευκρινίσεις	Είδος Συμβολίσματος
<p>στην Απόφαση ΕΠΤΡ 25/15/17.2.2009 (Παρ. 1.3.ii)</p> <p>- Διαγραφή της διαδρομής "Μόνο ενδοομιλιολογικού προφίλ του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου σύμφωνα με το πρόβλημα στο οποίο η εν παραγράφοι 1.4 της Απόφασης ΕΠΤΡ 25/15/17.2.2009 με σκοπό την καταγραφή των κινδύνων με βάση τον κίνδυνο ΣΚ και ΧΤ ΑΜΕ και τη βάση των αντιστοιχιών μεταξύ Μονών υπαλλήλων. Εάν υπάρχει κίνδυνος, αναλαμβάνονται και/ή λήφθηκαν οι ενέργειες που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5.16 της Απόφασης ΕΠΤΡ 25/15/17.2.2009 (Παρ. 1.3.ii)</p>	<p>ΙΔΙΩΤΕΡΗΣ</p> <p>ΣΟΣΙΑΡΗ</p>
<p>- Ενεργότητα κεντρικών τραπεζορροχών συστημάτων για τη δομή παρακολούθησης και τον κίνδυνο συνόλων ή υφιστάμενων οντοτήτων ή δραστηριοτήτων κατά την έννοια των άρθρων 13 και 14, αντίστοιχα, του άρθρου 4 του ν. 289/2008 όπως, όπως και τροποποιήθηκε με διάταξη προσημειωμένης απόφασης της 11ης Διοίκησης της 11ης Δ.Α.Ε.Α.Π.Α. του άρθρου 1 της Διοίκησης της Συντονιστικής Επιτροπής με αριθμό μετ. 22.4.ΧΤ (Απόφαση ΕΠΤΡ 25/15/17.2.2009, Παρ. 1.3.ii) Για τον κίνδυμο των κεντρικών ή υφιστάμενων οντοτήτων ή υφιστάμενων δραστηριοτήτων στην ουσία, η υφιστάμενη ημερήσια οντότητα στην ουσία κληρονομήσει με την Απόφαση ΕΠΤΡ 28/6.6.2009</p>	<p>ΙΔΙΩΤΕΡΗΣ</p> <p>ΣΟΣΙΑΡΗ</p>
<p>- Οργάνωση του Αρχείου Δεικνόντων Σημάτων του άρθρου 44 του ν. 289/2008, σύμφωνα με τις απαιτήσεις για τον κίνδυμο του ΣΚ και της ΧΤ από τη Αρχή Ελεγκτικής Ειρήνης στις περιπτώσεις όπου παραρτάται σε περιπτώσεις ενοχής της από τη διαδικασία στο κεφάλαιο V, παρ. γ της ΠΔΤΕ 25/7/2008, και Φορέας των κεντρικών ή υφιστάμενων οντοτήτων δικαιούχοι για την επεξεργασία κινδύνου τους. Ομοίως, άρθρο 46 του Ν. 289/2008, σύμφωνα με τις απαιτήσεις στο κεφάλαιο 2 της Απόφασης ΕΠΤΡ 25/15/17.2.2009, Παρ. 1.2 και 2.1.</p>	<p>ΙΔΙΩΤΕΡΗΣ</p> <p>ΣΟΣΙΑΡΗ</p>
<p>- Καθάρωση του μέρους της ετήσιας και των κοινών των Αρχών Δεικνόντων Σημάτων του άρθρου 44 του ν. 289/2008 και της απόφασης της 11ης Διοίκησης της 11ης Δ.Α.Ε.Α.Π.Α. με αριθμό μετ. 22.4.ΧΤ (Απόφαση ΕΠΤΡ 25/15/17.2.2009, Παρ. 1.3.ii)</p>	<p>ΙΔΙΩΤΕΡΗΣ</p> <p>ΣΟΣΙΑΡΗ</p>

ΣΠΟΝΔΗΡΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΕ ΠΡΟΣ ΡΕΛΑΞΕΙΣ

Μελέτη της εφαρμογής, συνεισφέρει με την γενική διεύθυνση και το προσωπικό της εταιρείας, την επεξεργασία γραπτών δεδομένων / κινδύνων ή τον κίνδυμο των πελάτων / οντοτήτων της, ανεξάρτητα της δραστηριότητας της εταιρείας και λειτουργίας το αποτελεσματικό με την μεθοδολογία της τρέχουσας.

Πεδίο: Ανδοκίμια και ενοχλήσεις.

Εξέταση της ύπαρξης εταιρείας και επεξεργασμένων πελάτων, δεδομένων και ενοχλήσεων που καθορίζουν τις αρχές και τους κινδύνους που τρέφει ή είναι στο πλαίσιο του συστήματος τρέφονται, και την επεξεργασία των δεδομένων από τα κεντρικά συστήματα και την μεθοδολογία της τρέχουσας.

Επιβεβαιώνει ότι η εταιρεία του συστήματος τρέφονται στις παλαιές και διαδικασίες πρέπει να είναι επαρκές και να καλύπτει το σύνολο των επιχειρηματικών οντοτήτων και τους κινδύνους δραστηριότητας της εταιρείας.

Εξέταση της επεξεργασίας και την κατανομή των παραπάνω ενοχλήσεων προς το προσωπικό της εταιρείας.

Πεδίο: Επικίνδυνα ή επικίνδυνα αποτελέσματα των μέτρων Δευτερώσεως ενοχλήσεων σχετικά με την παρακολούθηση των κινδύνων.

- Αποδοχή κινδύνου
 - Διαδικασία Ταυτοποίησης και αναγνώρισης πελάτη
 - Κατάλληλη παρακολούθηση των κινδύνων σε βάσει κινδύνου
 - Μη σποραδικά πελάτες / Αποδοχή νέων πελάτων - Πρωτογενή στο άνοιγμα λογαριασμών
 - Επιστροφή συντάξεων και κινδύνους ενοχλήσεων του βιβλίου κινδύνου που είναι ενοχλήσεις
 - Εφαρμογή μέτρων άμεσης επέμβασης
 - Πρωτογενής του οποίου διαδικασίες αλλαγής δύναμης επιτήρησης
 - Επιστροφή, φέρματα και κινδύνους ενοχλήσεων
- Αποδοχή κινδύνου / Αποδοχή κινδύνου
 - Παρακολούθηση των κινδύνων ενοχλήσεων
 - Παρακολούθηση της ύπαρξης τρεφόμενων σε επεξεργασία των πελάτων
 - Αποδοχή κινδύνου / Αποδοχή κινδύνου
 - Αποδοχή κινδύνου / Αποδοχή κινδύνου
 - Παρακολούθηση των κινδύνων ενοχλήσεων
 - Αποδοχή κινδύνου / Αποδοχή κινδύνου
 - Αποδοχή κινδύνου / Αποδοχή κινδύνου

5.4. Παρουσίαση ευρημάτων της έρευνας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά, ανά τομέα μελέτης της έρευνας, τα ευρήματα. Ειδικότερα:

- i. πολιτικές και διαδικασίες των τραπεζών που εφαρμόζονται για τη διαχείριση του κινδύνου ΕΧ και ΧΤ:
 - το σύνολο των τραπεζών τηρεί αναλυτικές διαδικασίες και πολιτική για το εν λόγω θέμα,
 - τα κείμενα είναι εγκεκριμένα από το διοικητικό συμβούλιο της κάθε τράπεζας, ενώ υφίστανται βελτιώσεις σε τακτική βάση, ανάλογα με τις

¹⁴ «βλ. Τράπεζα της Ελλάδος, (2012), “Ερωτηματολόγιο ελέγχου για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας”.

Τράπεζα της Ελλάδος, (2012), “Στοιχεία κατανόησης του βαθμού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας - ερωτηματολόγιο ελέγχου”»

τροποποιήσεις του κανονιστικού πλαισίου, ή τυχόν ευρημάτων εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών,

- τα εν λόγω κείμενα αποτελούν πεδίο ελέγχου της αρμόδιας μονάδας της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών,
- η εκπαίδευση του προσωπικού επί των εν λόγω κειμένων είναι συνεχής και αναλυτική.

ii. χρήση πληροφοριακών συστημάτων:

- το σύνολο των τραπεζών διαθέτει πληροφοριακά συστήματα για τη διαρκή παρακολούθηση λογαριασμών και συναλλαγών, προκειμένου να ανιχνεύονται, να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται συναλλαγές και οι πελάτες υψηλού κινδύνου,
- τα πληροφοριακά συστήματα έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν έγκαιρα αξιόπιστες και απαραίτητες πληροφορίες για τον εντοπισμό, ανάλυση και αποτελεσματική παρακολούθηση των λογαριασμών πελατών και των συναλλαγών, όμως αρκετές από τις εν λόγω δυνατότητες των συστημάτων δεν έχουν «ενεργοποιηθεί» ακόμη,
- η παρακολούθηση των λογαριασμών και συναλλαγών διενεργείται σε σχέση με συγκεκριμένη τυπολογία συναλλαγών, την οποία έχει ορίσει το κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα (σενάρια συναλλαγών & αντίστοιχα alerts) και το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη, την αναμενόμενη κίνηση του λογαριασμού σε σχέση και με την κίνηση λογαριασμών αντίστοιχων κατηγοριών πελατών,
- ουσιώδεις αποκλίσεις τυγχάνουν περαιτέρω διερεύνησης,
- τα πληροφοριακά συστήματα χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή πληροφοριών σε σχέση με ελλιπή στοιχεία ταυτοποίησης πελατών, το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη και συνολικά στοιχεία για την επιχειρηματική σχέση του πελάτη με την τράπεζα.

iii. τα ερωτηματολόγια που έχουν σχεδιάσει για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους:

- οι περισσότερες τράπεζες έχουν σχεδιάσει και χρησιμοποιούν

ερωτηματολόγιο για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους. Διευκρινίζεται ότι δύο συστημικές τράπεζες βρίσκονται την τρέχουσα περίοδο στη διαδικασία δημιουργίας ερωτηματολογίου και της τήρησής του στο κεντρικό πληροφοριακό σύστημα της τράπεζας,

– από την παράθεση και σύγκριση των ερωτηματολογίων των τραπεζών, προέκυψαν τα κάτωθι στοιχεία:

– τα υπάρχοντα¹⁵ ερωτηματολόγια για τη δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία:

1. το σκοπό για τον οποίο ανοίγεται λογαριασμός/οί ή συνάπτεται επιχειρηματική σχέση,
2. την προβλεπόμενη κίνηση λογαριασμού/ών,
3. τα είδη των συναλλαγών που μπορεί να πραγματοποιηθούν,
4. την αναμενόμενη πηγή των κεφαλαίων που θα πιστώνονται σε λογαριασμό/ούς,
5. τον αναμενόμενο προορισμό εξερχόμενων εμβασμάτων ή πληρωμών,
6. το μέγεθος και τις πηγές των περιουσιακών στοιχείων και των εισοδημάτων του πελάτη,
7. την περιγραφή της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη.

¹⁵ «βλ. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (2012), “Δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών”.

Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. (2014), “Ερωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

Τράπεζα Αττικής Α.Ε. (2014), “Ερωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

HSBS Bank plc, (2014), “Ερωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”»

- η υποχρέωση επαλήθευσης των εισοδημάτων των πελατών γίνεται βάσει συγκεκριμένων φορολογικών εγγράφων.
- το ερωτηματολόγιο οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ περιλαμβάνει ερωτήσεις τόσο για τα φυσικά, όσο και για τα νομικά πρόσωπα, ωστόσο οι διαθέσιμες απαντήσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος του πελάτη,
- οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τέσσερα βασικά είδη με βάση τη μορφή τους:

i. ερωτήσεις που επιδέχονται πολλαπλές απαντήσεις από ένα πλήθος διαθέσιμων επιλογών. Ορισμένες από τις ερωτήσεις δίνουν τη δυνατότητα να καταγραφεί η απάντηση του πελάτη που δεν εμπίπτει σε κάποια από τις διαθέσιμες απαντήσεις επιλέγοντας την τελευταία τιμή (συνήθως με την περιγραφή «άλλο» ή «λοιπές...») και συμπληρώνοντας υποχρεωτικά το πεδίο ελευθέρου κειμένου ακριβώς δίπλα, με την απάντηση του πελάτη.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΑΝΟΙΓΕΤΑΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ/ΟΙ Ή ΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ;

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ / ΕΠΕΝΔΥΣΗ

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ / ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ / ΕΝΟΙΚΙΩΝ ΚΑΠ.

ΠΛΗΡΩΜΗ ΠΑΓΙΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ / ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΑΝΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΑΝΑΓΚΕΣ ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΗΣ

ΑΛΛΟ ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ

ii. ερωτήσεις που επιδέχονται μοναδική απάντηση από λίστα εύρους τιμών.

Παράδειγμα:

ΠΟΙΑ ΘΑ ΕΙΝΑΙ, ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ, Η ΚΙΝΗΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ/ΩΝ ΣΕ ΜΗΝΙΑΙΑ ΒΑΣΗ (ΕΙΣΡΟΕΣ);

0 - 3.000 ΕΥΡΩ

3.000 - 10.000 ΕΥΡΩ

10.000 - 30.000 ΕΥΡΩ

30.000 - 100.000 ΕΥΡΩ

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΑΠΟ 100.000 ΕΥΡΩ

¹⁶ «βλ. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (2012), «Δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών»»

¹⁷ «βλ. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (2012), «Δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών»»

iii. ερωτήσεις που επιδέχονται συγκεκριμένη τιμή με καταχώριση από το χρήστη στο αντίστοιχο πεδίο.

Στη συγκεκριμένη κατηγορία εμπίπτουν δύο κυρίως ερωτήσεις. Η πρώτη αφορά στο μέγεθος των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη και η δεύτερη στο οικονομικό έτος κατά το οποίο αποκτήθηκαν τα εισοδήματα που δηλώθηκαν στην προηγούμενη ερώτηση.

Συγκεκριμένα:

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ;
0,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ :
2011

18

iv. ερωτήσεις που απαντώνται αυτόματα από το πληροφοριακό σύστημα της τράπεζας

Στη συγκεκριμένη κατηγορία εμπίπτουν οι ερωτήσεις που αφορούν στην επαγγελματική/επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη, τόσο για τα φυσικά, όσο και για τα νομικά πρόσωπα,

iv. βασικά σημεία από τις προσωπικές συνεντεύξεις με αρμόδια στελέχη των τραπεζών:

Κοινή συνιστώσα στις προσωπικές συνεντεύξεις των αρμόδιων ανά τράπεζα στελεχών ήταν ότι η συνεχής παρακολούθηση της συναλλακτικής δραστηριότητας των πελατών δύναται να επιτυγχάνεται μόνο μέσα από τη συνεχή συλλογή στοιχείων για το σκοπό και τη φύση της επιχειρηματικής σχέσης που διατηρούν ή επιθυμούν να συνάψουν. Με αυτόν τον τρόπο καθίσταται δυνατή η ενδελεχής εξέταση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων των πελατών καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας με την τράπεζα, προκειμένου να διαφανεί εάν οι κινήσεις που πραγματοποιούνται συνάδουν με την υφιστάμενη πληροφόρηση, τα χαρακτηριστικά

¹⁸ «βλ. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (2012), “Δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών”»

του εκτιμώμενου κατά περίπτωση κινδύνου, την προέλευση των κεφαλαίων και το ύψος των δηλούμενων εισοδημάτων.

Αντίστοιχα, από την ενδελεχή επισκόπηση των κειμένων (των πολιτικών και των διαδικασιών των τραπεζών), των συστημάτων, αλλά και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των τραπεζών, προέκυψε ότι:

- η χρήση των συστημάτων έχει ξεκινήσει από το έτος 2007 και συνεχώς εντατικοποιείται, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει φτάσει σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα, κυρίως λόγω των ενδιάμεσων συγχωνεύσεων τραπεζών που πραγματοποιήθηκαν, αλλά και των πολλαπλών περιφερειακών συστημάτων που χρησιμοποιούν οι τράπεζες, με αποτέλεσμα το σύνολο των πληροφοριών για τον ίδιο πελάτη να βρίσκεται διασκορπισμένο σε περισσότερα του ενός πληροφοριακά συστήματα,
- η εκπαίδευση των στελεχών και των υπαλλήλων των τραπεζών είναι μεν επαρκής, αλλά λόγω της μεγάλης κινητικότητας των υπαλλήλων που έχει πραγματοποιηθεί τα τελευταία έτη, παρουσιάζει ελλείψεις σε νέα γνωστικά πεδία και καθυστερήσεις στην πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών δράσεων.
- τα κείμενα των εσωτερικών διαδικασιών μερικών τραπεζών δεν έχουν ενσωματώσει τις πρόσφατες τροποποιήσεις του κανονιστικού πλαισίου.

Κοινή πεποίθηση του συνόλου των στελεχών όμως ήταν ότι συνήθως το οικονομικό έγκλημα βρίσκεται συνήθως πάντα ένα βήμα μπροστά, εξελίσσεται και παραλλάσσεται σε μεθόδους και τεχνολογία, με συνέπεια οι τράπεζες αφενός να δαπανούν μεγάλα ποσά σε τεχνολογία και εκπαίδευση του προσωπικού τους και αφετέρου να είναι διαρκώς εκτιθέμενες σε κυρώσεις.

Επίσης, κοινή διαπίστωση είναι ότι οι πληροφορίες που παρέχουν οι τράπεζες στις αρμόδιες αρχές δεν αξιοποιούνται έγκαιρα, με αποτέλεσμα οι ίδιοι πελάτες να έχουν τη δυνατότητα να επαναλαμβάνουν την παραβατική συμπεριφορά τους.

Εμπειρική μελέτη:

Παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας

Τις ενότητες που εξετάσαμε τις βαθμολογήσαμε με βάση τρεις κλίμακες: ανεπαρκές, μέτριο, ικανοποιητικό. Ειδικότερα, ανά ενότητα:

ΠΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ / ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΧΟΛΙΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
Πολιτικές & διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαχείριση του κινδύνου ΞΧ & ΧΤ	<ul style="list-style-type: none"> - το σύνολο των τραπεζών τηρεί πολιτική και αναλυτικές διαδικασίες, - τα κείμενα είναι εγκεκριμένα από το διοικητικό συμβούλιο της κάθε τράπεζας, ενώ υφίστανται βελτιώσεις σε τακτική βάση, ανάλογα με τις τροποποιήσεις του κανονιστικού πλαισίου, ή τυχόν ευρημάτων εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών, - τα εν λόγω κείμενα αποτελούν πεδίο ελέγχου της αρμόδιας μονάδας της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών, - η εκπαίδευση του προσωπικού επί των εν λόγω κειμένων είναι συνεχής και αναλυτική. 	υπάρχει σχετικά αργή συμμόρφωση των πολιτικών και διαδικασιών με τις τροποποιήσεις στο κανονιστικό πλαίσιο.	μέτριο
Χρήση πληροφοριακών συστημάτων	<ul style="list-style-type: none"> -το σύνολο των τραπεζών διαθέτει πληροφοριακά συστήματα για τη διαρκή παρακολούθηση λογαριασμών και συναλλαγών, προκειμένου να ανιχνεύονται, να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται συναλλαγές και οι πελάτες υψηλού κινδύνου, -τα πληροφοριακά συστήματα έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν έγκαιρα αξιόπιστες και απαραίτητες πληροφορίες για τον εντοπισμό, ανάλυση και αποτελεσματική παρακολούθηση των λογαριασμών πελατών και των συναλλαγών, όμως αρκετές από τις εν λόγω δυνατότητες των συστημάτων δεν έχουν «ενεργοποιηθεί» ακόμη, -η παρακολούθηση των λογαριασμών και συναλλαγών διενεργείται σε σχέση με συγκεκριμένη τυπολογία συναλλαγών, την οποία έχει ορίσει το κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα (σενάρια συναλλαγών & αντίστοιχα alerts) και το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη, την αναμενόμενη κίνηση του λογαριασμού σε σχέση και με την κίνηση λογαριασμών αντίστοιχων κατηγοριών πελατών, -ουσιώδεις αποκλίσεις τυγχάνουν περαιτέρω διερεύνησης. 	τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούν δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό	μέτριο

ΠΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ / ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΧΟΛΙΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
Ερωτηματολόγιο για που έχουν σχεδιάσει για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους	<ul style="list-style-type: none"> -οι περισσότερες τράπεζες έχουν σχεδιάσει και χρησιμοποιούν ερωτηματολόγιο για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους. Διευκρινίζεται ότι δύο συστηματικές τράπεζες βρίσκονται την τρέχουσα περίοδο στη διαδικασία δημιουργίας ερωτηματολογίου και της τήρησής του στο κεντρικό πληροφοριακό σύστημα της τράπεζας, -από την παράθεση και σύγκριση των ερωτηματολογίων των τραπεζών, προέκυψαν τα κάτωθι στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> - τα υπάρχοντα ερωτηματολόγια για τη δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία: <ol style="list-style-type: none"> 1. το σκοπό για τον οποίο ανοίγεται λογαριασμός/οί ή συνάπτεται επιχειρηματική σχέση, 2. την προβλεπόμενη κίνηση λογαριασμού/ών, 3. τα είδη των συναλλαγών που μπορεί να πραγματοποιηθούν, 4. την αναμενόμενη πηγή των κεφαλαίων που θα πιστώνονται σε λογαριασμό/ούς, 5. τον αναμενόμενο προορισμό εξερχόμενων εμβασμάτων ή πληρωμών, 6. το μέγεθος και τις πηγές των περιουσιακών στοιχείων και των εισοδημάτων του πελάτη, 7. την περιγραφή της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη. - η υποχρέωση επαλήθευσης των εισοδημάτων των πελατών γίνεται βάσει συγκεκριμένων φορολογικών εγγράφων. - το ερωτηματολόγιο οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ περιλαμβάνει ερωτήσεις τόσο για τα φυσικά, όσο και για τα νομικά πρόσωπα, ωστόσο οι διαθέσιμες απαντήσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος του πελάτη, 	<ul style="list-style-type: none"> -πολύ μικρός αριθμός των πελατών των τραπεζών έχει συμπληρώσει μέχρι σήμερα το ερωτηματολόγιο για τη δημιουργία του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ, ή/και τα στοιχεία που δίδονται, δεν δύναται να ομαδοποιηθούν και να αξιοποιηθούν, ενώ επίσης -οι τράπεζες δεν έχουν προχωρήσει ακόμη στο να συνδέσουν τα στοιχεία του ερωτηματολογίου στα κεντρικά πληροφοριακά συστήματά τους, προκειμένου αφενός να αξιολογούν δυναμικά και σε πραγματικό χρόνο τις συναλλαγές των πελατών τους, ανάλογα με το προφίλ του κάθε πελάτη και αφετέρου να είναι «εις θέση» να διαχειρίζονται τον κίνδυνο για τους πελάτες υψηλού κινδύνου 	μέτριο

ΠΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ / ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
<p>Βασικά σημεία από τις προσωπικές συνεντεύξεις με αρμόδια στελέχη των τραπεζών</p>	<ul style="list-style-type: none"> - η συνεχής παρακολούθηση της συναλλακτικής δραστηριότητας των πελατών δύναται να επιτυγχάνεται μόνο μέσα από τη συνεχή συλλογή στοιχείων, τη συνεχή επαφή με τον πελάτη και τη χρήση συστημάτων, - η χρήση των συστημάτων έχει ξεκινήσει από το έτος 2007 και συνεχώς εντατικοποιείται, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει φτάσει σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα, κυρίως λόγω των ενδιάμεσων συγχωνεύσεων τραπεζών που πραγματοποιήθηκαν, αλλά και των πολλαπλών περιφερειακών συστημάτων που χρησιμοποιούν οι τράπεζες, με αποτέλεσμα το σύνολο των πληροφοριών για τον ίδιο πελάτη να βρίσκεται διασκορπισμένο σε περισσότερα του ενός πληροφοριακά συστήματα, - η εκπαίδευση των στελεχών και των υπαλλήλων των τραπεζών είναι μεν επαρκής, αλλά λόγω της μεγάλης κινητικότητας των υπαλλήλων που έχει πραγματοποιηθεί τα τελευταία έτη, παρουσιάζει ελλείψεις σε νέα γνωστικά πεδία και καθυστερήσεις στην πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών δράσεων, - κοινή πεποίθηση είναι ότι το οικονομικό έγκλημα βρίσκεται συνήθως πάντα ένα βήμα μπροστά, εξελίσσεται και παραλλάσσεται σε μεθόδους και τεχνολογία, με συνέπεια οι τράπεζες αφενός να δαπανούν μεγάλα ποσά σε τεχνολογία και εκπαίδευση του προσωπικού τους και αφετέρου είναι διαρκώς εκπθέμενες σε κυρώσεις. - επίσης, κοινή διαπίστωση είναι ότι οι πληροφορίες που παρέχουν οι τράπεζες στις αρμόδιες αρχές δεν αξιοποιούνται έγκαιρα, με αποτέλεσμα οι ίδιοι πελάτες να έχουν τη δυνατότητα να επαναλαμβάνουν την παραβατική συμπεριφορά τους. 	<p>μέτριο</p>

5.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις της εμπειρικής έρευνας

Τα κυριότερα συμπεράσματα – παρατηρήσεις της εμπειρικής έρευνας για την εφαρμογή στην τραπεζική πρακτική της αρχής «Know Your Customer», συνοψίζονται ακολούθως:

- το σύνολο των τραπεζών έχει αναγνωρίσει τον κίνδυνο της εμπλοκής της τράπεζας και των στελεχών της ως έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους για τη λειτουργία της τράπεζας και αφιερώνει σημαντικούς πόρους για την αντιμετώπισή του,
- λόγω της σημαντικής προσπάθειας που έχει καταβληθεί τα τελευταία έτη, το σύνολο των τραπεζών διαθέτει πληροφοριακά συστήματα, πολιτικές και διαδικασίες, τα οποία τροποποιούνται, σχεδόν συνεχώς, χωρίς όμως ακόμη να έχουν αξιοποιηθεί πλήρως οι δυνατότητές τους,
- η συλλογή των στοιχείων των πελατών πραγματοποιείται, χρειάζεται όμως ακόμη σημαντική προσπάθεια για την αποτελεσματική αξιοποίησή τους, ενώ δύο συστημικές τράπεζες παρουσιάζουν ακόμη ελλείψεις όσον αφορά τη χρήση ερωτηματολογίου για τη δημιουργία του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους,
- τα «μέτρα δέουσας επιμέλειας» την τελευταία επταετία έχουν εντατικοποιηθεί και αυστηροποιηθεί,
- ο βαθμός προσαρμογής των πελατών στα «μέτρα δέουσας επιμέλειας» κρίνεται σχετικά ικανοποιητικός,
- τα πιστωτικά ιδρύματα προσπαθούν να εφαρμόζουν πιστά το κανονιστικό

πλαίσιο σε θέματα ασφάλειας συναλλαγών, προσπαθώντας να ελαχιστοποιήσουν το σχετικό κίνδυνο.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των ενεργειών συμμόρφωσης των τραπεζών με το κανονιστικό πλαίσιο, χρησιμοποιήθηκαν αφενός οι σχετικές οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος και το σχετικό ερωτηματολόγιο της και αφετέρου ερωτηματολόγιο που δημιουργήσαμε ειδικά για την παρούσα μελέτη.

Τις ενότητες που εξετάσαμε, ήτοι:

- τις πολιτικές και διαδικασίες των τραπεζών που εφαρμόζονται για τη διαχείριση του κινδύνου ΞΧ και ΧΤ,
- τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων,
- τα ερωτηματολόγια που έχουν σχεδιάσει για τη δημιουργία οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους,
- βασικά σημεία από τις προσωπικές συνεντεύξεις με αρμόδια στελέχη των τραπεζών,

βαθμολογήσαμε το αποτέλεσμα με βάση τρεις κλίμακες: ανεπαρκές, μέτριο, ικανοποιητικό.

Το τελικό αποτέλεσμα που προέκυψε είναι ότι η αποτελεσματικότητα των ενεργειών που έχουν πραγματοποιήσει μέχρι σήμερα οι τράπεζες κυμαίνεται σε *μέτρια* επίπεδα.

Αυτό οφείλεται:

- στο ότι πολύ μικρός αριθμός των πελατών των τραπεζών έχει συμπληρώσει μέχρι σήμερα το ερωτηματολόγιο για τη δημιουργία του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ, ή/και τα στοιχεία που δίδονται, δεν δύναται να ομαδοποιηθούν και να αξιοποιηθούν, ενώ επίσης οι τράπεζες δεν έχουν προχωρήσει ακόμη στο να συνδέσουν τα στοιχεία του ερωτηματολογίου στα κεντρικά πληροφοριακά συστήματά τους, προκειμένου αφενός να αξιολογούν δυναμικά και σε πραγματικό χρόνο τις συναλλαγές των πελατών τους, ανάλογα με το προφίλ του κάθε πελάτη και αφετέρου να είναι «εις θέση» να διαχειρίζονται τον κίνδυνο για τους πελάτες υψηλού κινδύνου,
- τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούν δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό,

- υπάρχει σχετικά αργή συμμόρφωση των πολιτικών και διαδικασιών με τις τροποποιήσεις στο κανονιστικό πλαίσιο.

Εμπειρική μελέτη:

Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις της έρευνας

- Το σύνολο των τραπεζών έχει αναγνωρίσει τον κίνδυνο της εμπλοκής των τραπεζών και των στελεχών τους, ως έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους για τη λειτουργία τους και αφιερώνουν σημαντικούς πόρους για την αντιμετώπισή του.
- Το σύνολο των τραπεζών διαθέτουν πληροφοριακά συστήματα, πολιτικές και διαδικασίες, τα οποία τροποποιούνται, σχεδόν, συνεχώς, χωρίς όμως ακόμη να έχουν αξιοποιηθεί πλήρως οι δυνατότητές τους, ενώ η επικαιροποίηση των κειμένων εμφανίζει χρονική υστέρηση.
- Η συλλογή των στοιχείων των πελατών πραγματοποιείται, χρειάζεται όμως ακόμη σημαντική προσπάθεια για την αποτελεσματική αξιοποίησή τους, ενώ δύο συστημικές τράπεζες παρουσιάζουν ακόμη ελλείψεις όσον αφορά τη χρήση ερωτηματολογίου για τη δημιουργία του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών τους.
- Τα «μέτρα δέουσας επιμέλειας» την τελευταία επταετία έχουν εντατικοποιηθεί και αυστηροποιηθεί. Ο βαθμός προσαρμογής των πελατών στα «μέτρα δέουσας επιμέλειας» κρίνεται «σχετικά ικανοποιητικός».

6.1. Συμπεράσματα

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κοινή πεποίθηση των πολέμιων του ΞΧ & της ΧΤ είναι ότι το οικονομικό έγκλημα πάντα θα εφευρίσκει τρόπους να επιβιώνει και να αποκτά νομιμοφανή χαρακτηριστικά, «απλώνοντας τα δίκτυα του» στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αυτό όμως θα πρέπει να δράσει ως κίνητρο για τους αρμόδιους φορείς, προκειμένου μέσα από τον απαραίτητο συντονισμό και τις κατάλληλες ενέργειες, αρχικά να απομονώσουν το φαινόμενο και στη συνέχεια να το περιορίσουν ή δυνατόν να το εξαλείψουν.

Τις τελευταίες δεκαετίες, λόγω των διαστάσεων που έχει λάβει το φαινόμενο, ετησίως εκτιμάται περί τα 2% με 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ¹⁹, αποτελεί καίριο ζήτημα της παγκόσμιας οικονομικής ατζέντας, ενώ πριν από δύο έτη, χώρα²⁰ της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατηγορήθηκε φανερά για το ότι δεν έχει λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό του φαινομένου.

Η παρούσα διατριβή αναλύει το φαινόμενο, παραθέτει το διεθνές και ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο και δίδει συνοπτικά στοιχεία της ελληνικής τραπεζικής πρακτικής για το εν λόγω θέμα. Ειδικότερα, την τελευταία δεκαετία υπάρχουν σαφείς ενδείξεις για τη βούληση των αρμόδιων αρχών για τον περιορισμό του φαινομένου, με εντατικοποίηση των ενεργειών την τελευταία τριετία. Στο πλαίσιο των υποχρεώσεών τους, τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν σε έλεγχο αναγνώρισης και πιστοποίησης της ταυτότητας των πελατών, εφαρμόζουν την αρχή “Know Your Customer” (KYC), με βάση τον εκτιμώμενο κίνδυνο, εγκαθιστούν πληροφοριακά συστήματα, εκπαιδεύουν και επιμορφώνουν το προσωπικό. Τα παραπάνω βήματα αντικατοπτρίζονται και από τα ευρήματα της εμπειρικής έρευνας της εν λόγω διατριβής. Η εμπειρική μελέτη παρουσιάζει την τάση εντατικοποίησης της πιστής εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου στην Ελλάδα, όπου τα πιστωτικά ιδρύματα δαπανούν σημαντικά ποσά για τον περιορισμό του φαινομένου και την προστασία

¹⁹ «βλ. Transparency international

http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007»

²⁰ «βλ. Financial Action Task Force (www.fatf-gafi.org)»

τους από την έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων θετικό παράγοντα αποτελεί και η ολοένα μεγαλύτερη συνεργασία των πελατών και η παράθεση εκ μέρους τους όλων των αναγκαίων πληροφοριών.

Συμπεράσματα & προτάσεις:

Συμπεράσματα

- ✓ Κοινή πεποίθηση των πολέμιων του ΞΧ & της ΧΤ είναι ότι το οικονομικό έγκλημα πάντα θα εφευρίσκει τρόπους να επιβιώνει και να αποκτά νομιμοφανή χαρακτηριστικά, «απλώνοντας τα δίκτυα του» στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- ✓ Την τελευταία δεκαετία υπάρχουν σαφείς ενδείξεις για τη βούληση των αρμόδιων αρχών για τον περιορισμό του φαινομένου, με εντατικοποίηση των ενεργειών την τελευταία τριετία.
- ✓ Στο πλαίσιο των υποχρεώσεών τους, τα πιστωτικά ιδρύματα:
 - προβαίνουν σε έλεγχο αναγνώρισης και πιστοποίησης της ταυτότητας των πελατών, εφαρμόζουν την αρχή “Know your Customer” (KYC), με βάση τον εκτιμώμενο κίνδυνο,
 - εγκαθιστούν πληροφοριακά συστήματα,
 - εκπαιδεύουν και επιμορφώνουν το προσωπικό,
 - δαπανούν σημαντικά ποσά για τον περιορισμό του φαινομένου και την προστασία τους από την έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο.

6.2. Προτάσεις

Ενέργειες οι οποίες δύναται να εντατικοποιήσουν περισσότερο τις προσπάθειες των αρμοδίων για τον περιορισμό του φαινομένου, καθώς και να κάνουν αποτελεσματικότερη την κοινή προσπάθεια όλων για τη διαχείριση του κινδύνου προς τα πιστωτικά ιδρύματα από το ΞΧ και τη ΧΤ, είναι:

- Σαφής πολιτική βούληση και μεγαλύτερη ενασχόληση των αρμόδιων αρχών με το θέμα του ΞΧ και της ΧΤ, θέσπιση αυστηρότερων ποινών και άμεση απονομή δικαιοσύνης.
- Περιορισμός των συναλλαγών με μετρητά ή/και των συναλλαγών που βοηθούν το συναλλασσόμενο να αποκρύψει την προέλευση του χρήματος.
- Συνεργασία των πιστωτικών ιδρυμάτων για την ομοιογενοποίηση των ερωτηματολογίων για τη διαμόρφωση του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ και εφαρμογή εφαρμογών λογισμικού (scorecard) για τη διαχείριση

του κινδύνου του πελάτη.

- Καλύτερη και αναβαθμισμένη παραμετροποίηση των πληροφοριακών συστημάτων για την καλύτερη αξιοποίηση των πληροφοριών που συλλέγονται από πελάτες προς επεξεργασία.
- Μεγαλύτερη έμφαση στην εκπαίδευση των υπαλλήλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, ειδικά αυτών που εργάζονται σε σημεία του δικτύου και έρχονται σε επικοινωνία με πελάτες. Σημειώνεται ότι σε σχέση, με το παρελθόν, ο μέσος τραπεζικός υπάλληλος είναι περισσότερο υποψιασμένος σε φαινόμενα, που σχετίζονται με το ΞΧ και τη ΧΤ, προφανώς λόγω της κατάρτισής του, αλλά και λόγω της διαθέσιμης τεχνολογίας.

6.3. Θέματα για επιπλέον διερεύνηση

Το θέμα που εξετάστηκε στην παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή αφορά πολλές πτυχές της οικονομικής πραγματικότητας μιας χώρας και της καθημερινής δραστηριοποίησης των τραπεζών και δεν δύναται να εξαντληθεί στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής. Ο μελλοντικός μελετητής θα μπορούσε να επικεντρωθεί στα νέα μέτρα, όσον αφορά τη μεθοδολογία risk based approach, που θα επιφέρει η εφαρμογή της 4^{ης} ενωσιακής οδηγίας σε θεωρητικό επίπεδο²¹, καθώς και τις οικονομικές επιπτώσεις στις χώρες που επιβάλλονται κυρώσεις από τους διεθνείς οργανισμούς, ενώ σε πρακτικό επίπεδο θα μπορούσε να αναλύσει περισσότερο την πρακτική των ερωτηματολογίων των τραπεζών για τη διαμόρφωση του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ του πελάτη και να διερευνήσει περαιτέρω δυνατότητες συνεργασίας των τραπεζών στο εν λόγω θέμα (π.χ. κοινό ερωτηματολόγιο).

²¹ «βλ. Συμβούλιο της Ευρώπης, (2015), “Έγκριση της 4^{ης} Ενωσιακής Οδηγίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και του Κανονισμού για τις πληροφορίες πληρωτή και δικαιούχου κατά τη μεταφορά κεφαλαίων”»

Συμπεράσματα & προτάσεις: Θέματα για επιπλέον διερεύνηση

- Ανάπτυξη ή/και περαιτέρω βελτίωση της **μεθοδολογίας risk based approach** που εφαρμόζουν οι τράπεζες για τη διαχείριση του συνολικού κινδύνου του πελάτη, λαμβάνοντας υπόψη τις τροποποιήσεις που θα επιφέρει η εφαρμογή της 4^{ης} ενωσιακής οδηγίας.
- Ανάλυση της πρακτικής των **ερωτηματολογίων** των τραπεζών για τη διαμόρφωση του οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ του πελάτη και διερεύνηση για περαιτέρω δυνατότητες συνεργασίας των τραπεζών στο εν λόγω θέμα (π.χ. κοινό ερωτηματολόγιο).
- Καταγραφή και ανάλυση των **οικονομικών επιπτώσεων στις χώρες** που επιβάλλονται **κυρώσεις** από τους διεθνείς οργανισμούς.

7. Βιβλιογραφία

Οικονομοτεχνική Σεμινάρια Α.Ε., (2010), “AML-CFT από το Α στο Ω: η νέα τυπολογία και η Απόφαση 290/12/11.11.2009”, εισηγητής: Θεόδωρος Βαρνάβας.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (2012), “Δημιουργία οικονομικού / συναλλακτικού προφίλ των πελατών”.

Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. (2014), “Ερωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

Τράπεζα Αττικής Α.Ε. (2014), “Ερωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

HSBS Bank plc, (2014), “Ερωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

Τράπεζα της Ελλάδος, (2012), “Ερωτηματολόγιο ελέγχου για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας”.

Τράπεζα της Ελλάδος, (2012), “Στοιχεία κατανόησης του βαθμού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας - ερωτηματολόγιο ελέγχου”.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (2009), εκπαιδευτικό σεμινάριο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. (2009), Εκπαιδευτικό σεμινάριο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος Α.Τ.Ε. (2011), Εκπαιδευτικό σεμινάριο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Συμβούλιο της Ευρώπης, (2015), “Έγκριση της 4^{ης} Ενωσιακής Οδηγίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και του Κανονισμού για τις πληροφορίες πληρωτή και δικαιούχου κατά τη μεταφορά κεφαλαίων”.

Citibank NA, (2009), “Έρωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

UBS A.G., (2014), “Έρωτηματολόγιο συναλλακτικού προφίλ για φυσικά και νομικά πρόσωπα”.

Bank for International Settlements, (2014), “Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism”, Basel Committee on Banking Supervision.

Bank for International Settlements, (2004), “Consolidated KYC Risk Management”, Basel Committee on Banking Supervision.

Bank for International Settlements, (2001), “Customer due diligence for banks”, Basel Committee on Banking Supervision.

Διαδικτυακοί τόποι

Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ), (03/02/2007), «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1781/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2006 περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών (L 345/8.12.2006, σ. 1 επ.)»,

<http://www.hba.gr/Xrimatopistotiko/3xrimatDetails.asp?Mpage=14&Id=24>

Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ), (29/01/2007), «Συστηθήκατε; Αν όχι... ..κάντε το τώρα»,

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Οδηγίες και Κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης»,
Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (05/08/2008) «Νόμος 3691/2008 – Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις», Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας,

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (26/10/2005) «Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Οκτωβρίου 2005 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (15/11/2006), «Κανονισμός (ΕΚ) 1781/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Νοεμβρίου 2006 περί των

πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών»,
Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Νομοθεσία»,

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/money/legislation.asp>

[x](#)

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), «Πράξεις Διοικητή και Αποφάσεις ΕΤΠΘ»,

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/money/acts.aspx>

Bank for International Settlement, (December 1988) “Prevention of criminal use of the banking system for the purpose of money laundering”,

<http://www.bis.org/publ/bcbasc137.pdf>

Financial Action Task Force (FATF), (June 2010), “Risk Based Approach”,

Financial Action Task Force (FATF), (October 2003), “FATF 40 Recommendations”,

Financial Action Task Force (FATF), (October 2001) “FATF IX Special Recommendations”,

Hellenic FIU, “Greek FIU”,

Ευρήματα της FATF από την 3^η αμοιβαία αξιολόγηση της Ελλάδος
(2007)

Transparency international

http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007

Financial Action Task Force (www.fatf-gafi.org)

Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (www.hellenic-fiu.gr)